

Inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatit nalinginnaasut

Sooq nutaamik inatsisiliortoqassava?

Pinngortitamik allanngutsaaliuineq pillugu inatsisaasoq 1980-imeersoq ullutsinnut naleqqukkunnaarsimasooq. Inatsimmi taanna pissutsinik arlalippassuarnik inatsimmi nutaaliaasumi aammalu tamakkiinerusumi ilaasariaqaraluartunik malittarisassaqtitsinissamut periarfissiingilaq. Inatsimmissaaq nutaami qulakkeerneqartariaqarpoq Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni pisussaaffiinik, Kalaallit Nunaata akuerisimasaanik, malinninnissaa. Tamakku ilagaat Uumassusillit amerlasoorsuunissaannik nunat tamalaat isumaqatigiissutaat, isumaqatigiissut taanna pisussaaffiliivoq nunat atsioqataasimasut uumasuminnik naasuminnillu tamanik illersuissasut, uumasut suulluunniit nungutaasussaaajunnaarlugit taamaalilluni uumassusillit amerlasuuginnarnissaat qularnaarneqartussanngorlugu.

Aammami inuiaqatigiit kalaallit 1980-ip kingornali allanngorujussuarsimapput. Ullumikkummi isumalluutinik uumassusilinnik pissarsinarnerusumik inuussutissarsiornitsinni sunngiffitsinnilu atuilersimaqaagut. Assersuutigalugu angallatit qamuteralaallu amerleriarsimaqaat taamalu pinngortitami ungasinnerusunut angalasarnissamut amerlanerusunik periarfissaqartitsilersimallutik.

Pinngortitamik allanngutsaaliuineq pillugu inatsimmut atuuttumut naleqqiullugu inatsisissatut siunnersuummi pingaarnertut nutaartaasut

Siullermik, uumasunik naasunillu *illersuineq* pinngortitamik illersuineq pillugu inatsimmi ataatsimoortinneqalernissaat siunertaavoq. Inatsisissatut siunnersuutip taamatuttaaq Naalakkersuisut soorlu suussutsimik imaluunniit uumasooqatigiinnik eqqissisimatitsinissami aalajangersagaliornissamut, piniarnermut piffissartanik aalajangersaanissamut, imaluunniit sumiiffinni aalajangersimasunik piniarnissamut ingerlatanilluunniit allanik inerteqquteqartitsinissamut piginnaatilissavai. Sakkut taakkua tamarmik assigiissutigaaq illersuinissamik imaqarnertik.

Aappassaanik maanna aalajangersakkanut sanilliullugu uumassusilinnik illersuinissaq atorluanaanissarlu immikkoortinneqarnissaat siunertaavoq. Uumassusilinnik illersuinissaq pinngortitamik illersuineq pillugu inatsimmi aalajangersarneqassasut *atorluaaneq* aalajangersakkani allani aalajangersaavigineqassaaq, tassunga ilaallutik piniarneq pillugu kiisalu nunalerineq pillugu inatsisini.

Pingajussaannik, inatsisissatut siunnersuutikkut pinngortitat immikkuullarilluinnartut illersorneqarfissaannik killeqarfiliinikkut illersorneqarsinnaanngorput.

Sisamassaannik, inatsisissatut siunnersuut pinngortitamik illersuinnermut tunngassuteqartuni nunat tamalaat pisussaaffiisa piviusunngortinneqarnissaannut pitsaanerusumik periarfissiivoq.

Tallimassaannik, inatsisissatut siunnersuut uumassusillit kingornussisarnermut pisataat aamma uumassusillit isaannarmik takuneqarsinnaanngitsut kingornussisarnermut pisattamikkut allan-ngortitaasut pillugit aalajangersakkanik imaqarpoq, ilaatigut qulakkeerniarlugu uumassusilinnik isaannarmik takuneqarsinnaanngitsunik taamaattunik atuisoqartillugu pinngortitap inuullu peqqissusiisa illersorneqarnissaat.

Arfinilissaannik, inatsisissatut siunnersuut pinngortitami uumasunik, naasunik uumassusilinnillu isaannarmik takuneqarsinnaanngitsumik siammaasarneq kiisalu eqqussuineq annissuinerlu pillugit aalajangersakkanik imaqarpoq, tassa ilaatigut nunat allat uumasuinut naasuinullu pinngortitap illersorniarlugu.

Arfineq-aappassaannik, inatsisissatut siunnersuut pinngortitami angallanneq uninngaartarnerlu pillugit aalajangersakkanik imaqarpoq.

Arfineq-pingajussaannik, inatsisissatut siunnersuut pinngortitamik paaqqutarinninnissamik pin-ngortitallu pissusitoqaatut ilersitseqqinnissamut periarfissiinermik imaqarpoq.

Qulingiluassaannik, inatsisissatut siunnersuut aalajangersakkanik imaqarpoq kinaluunniit pin-ngortitami annertunerusunik sanaartornissamik pilersaaruteqartoq, imaluunniit sanaartukkanik annerusunik il.il. inissiiniartoq, nassuiaasussanngorlugu tamaani nunamut imaluunniit uumasunut naasunullu pilersaarutit tamakku qanoq kinguneqassanersut.

Qulissaannik, inatsisissatut siunnersuut Pinngortitap illersorneqarnera pillugu Siunnersuisoqatigiinnik pilersitsinissamut periarfissanik imaqarpoq, taakku Naalackersuisunut pinngortitamik illersuinnermut tunngassutigut siunnersuisartuussapput.

Aqqanilissaannik, kommunit pinngortitamik illersuinnermut tunngassuteqartuni susassaarfii erseqqissarneqarput.

Kiisalu inatsisissatut siunnersuut naammagittaalliuuteqartarnermut tunngavissanik nutaarluinnarnik imaqarpoq, taamaalillunilu inatsit malillugu aalajangiinerit naammagittaalliuuteqartarnermut ataatsimiititaliamut arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumut naammagittaalliuutigineqarsinnaalissapput.

Inatsisissatut siunnersuut aamma pinngortitamik allanngutsaaliuineq pillugu inatsimmi 1980-imeersumi atuuttumi naammattuugassaasunitaaq imaqarpoq - assersuutigalugu uumasunik naasunillu illersuineq pillugu aalajangersakkanik, nunaminertanik allanngutsaaliukkanik kiisalu pinngortitap pilersitaanik soqutiginaatilinnik allanngutsaaliuinnermik - kisiannili ataatsimut isigalugu tamakku

tamarmik aalajangersakkanik nutaanik ilanngussinikkut ullutsinnut naleqqussarneqarput tamatigoornerusumillu atoruminarsarneqarlutik.

Killiliussatut inatsit, aalajangersakkalli ilaat inatsisartut inatsisaat atuutilerniariartoq atuutileriissapput

Inatsisissatut siunnersuut killiliussatut inatsisaavoq. Tassa imaappoq killiliussat tamakku immersorneqarnerat tulliullugu pisinnaavoq Naalakkersuisut inatsisartut inatsisaanni killiliussat aallaavigalugit nalunaarusiortiternerisigut. Assersuutigalugu taamaaliortoqarsinnaavoq uumasut naasullu illersorneqarnerat pillugu, tassani inatsisissatut siunnersuut aatsaat sunniuteqalissaaq tamakkununga tunngassuteqartunik nalunaarusiortoqarpat. Nalunaarutit taamaattut suliarineqarnerannut atatillugu pisorta qarfiit susassaqtut, kommunit, kattuffiit peqatigiiffiillu il.il. peqataatinneqartassapput.

Naak inatsisissatut siunnersuut inatsisitut killiliussatut pissuseqaraluartoq taamaattoq inatsisissatut siunnersuummi aalajangersagarpaaloqarpoq inatsisartut inatsisaat atuutilerniariarpat atuutilersussanik. Tamatumani pineqarput nunaminertanik aammalu tatsinik imiusunik tarajornitsunillu illersuineq pillugu aalajangersakkat, pinngortitap pilersitaanik soqutiginaatilinnik illersuineq, pinngortitami assigiinngitsut illersukkat aamma pinngortitami assigiinngitsuni illersuiniarluni killeqarfilersuinerit, uumasunik naasunillu nujuartanik nuussisarneq, uumasuuteqarneq naasuuteqarnerlu, eqqussuineq annissuinerlu il.il. aammalu nioqquteqarneq, pinngortitami angallanneq uninngaartarnerlu pillugit aalajangersakkat ilaat, pinngortitami sunniutaasunik nalilersuisarneq kiisalu silaannarmi ussasaarutit.

Inatsisinut allanut attuumassutai

Pinngortitamik illersuineq pillugu inatsisissatut siunnersuutikkut uumasut assigiinngitsut uumasooqatigiillu ataatsimut isigalugit illersorneqassapput, kisiannili uumasut ataasiakkaat uumasut illersorneqarnerat pillugu inatsisissakkut illersorneqassallutik. Uumasut illersorneqarnerat pillugu inatsisissami ilaatigut Naalakkersuisut uumassusilinnik piniarnermut atatillugu toqutseriaasissat pillugit aalajangersagaliorsinnaanissaannik piginnaanilerneqassapput.

Isumalluutininik uumassusilinnik illersuineq pinngortitamik illersuineq pillugu inatsisikkut malittarisassiorneqassaaq, kisiannili isumalluutininik taakkuninnga atuineq piniarneq pillugu inatsisikkut malittarisassiorfigineqassalluni. Taamaalilluni inatsimmi tassani malittarisassa qarpoq piniariaatsit sorliit atorneqassanersut, aamma inuit kikkut piniarsinnaatitaanersut malittarisassaqtartitaassalluni.

Taamaattorli maanna piniarneq pillugu inatsimmi aalajangersaga qarpoq, isumalluutininik uumassusilinnik *illersuinissamik* paasineqarsinnaasunik imaqtumik.

Taamaammat siunissami nalunaarusiortarnissani piunasaqaataasariaqarpoq taamatut imaritinneqartut Aalisarnermut Piniarnermullu Pisorta qarfimmik APP-millu oqaloqatiginninnissaq. Tamatumani illersuinissap atorluanaanissallu pisariaqartumik ataqatigiissaarneqarnissaat qulakkeerniarlugu, aammali aalajangersakkani taakkunani marlunni inatsiseqartitsinikkut ajornartorsiutaasinnaasut piareersimaffigiumallugit.

Inatsisissatut siunnersuut malillugu inatsisartut inatsisaat aalisakkanut, uillunut, raajanut qimerloqanngitsunullu allanut taratsumi imermilu uumasuusunut atuutinngilaq, taakkua aalisarneq pillugu inatsiseqartitsinermi illersorneqarnissaat atorluarneqarnissaallu aalajangersagaasimappata. Akerlianilli uumasut taakkua illersorneqarnissaat atorluarneqarnissaallu Inatsisartut aalisarneq pillugu inatsisaanni aalajangersaavigineqassapput.

Aatsitassanik ikummatissanillu qalluinerit - atortussiassat aatsitassanit pisut pillugit inatsisikkut malittarisassiorfigineqarsimasut - aalajangersakkani makkunani pineqanngillat: pinngortitami assigiinngitsunik illersuineq, pinngortitap ilaani illersuiniarluni killeqarfiliineq, kiisalu annertunerusumik sanaartornermut il.il. pinngortitamut kingunerisaasussanik nalilersuisarnissamik piunasaqaatit. Inatsisissatut siunnersuummissaaq atuarneqarsinnaavoq, uumassuseqanngitsunik misissueqqissaarnernut, misissueqqaarnernut atuinermullu atatillugu pinngortitamik illersuinissamik aalajangersakkat pinngortitamik illersuinissaq pillugu inatsit malillugu pisassanngitsut, kisiannili inatsiseqartitsinermi taamatut ingerlatsinissamut nalunaaruteqarnermi akuersissuteqarnermiluunniit tunngaviliisussani, kiisalu taakkua ataatsimut oqartussaasunik suliarineqarnerinut atatillugu. Imaappoq pisuni taamaattuni ilaatigut aatsitassanik ikummatissanillu ingerlatsinermit atatillugu aatsitassat ikummatissallu pillugit inatsimmi aalajangersaavigineqassapput.

Inatsisissatut siunnersuummisulli Katersugaasiveqarneq allagaateqarfeqarnerlu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni aalajangersagaqarpoq pinngortitap pilersitaanik naasut, uumasullu ujaqqallu inuiaqatigiit kalaallit pigigaat.

Nunaminertat atugaanerat pilersaarusiortifigineqarnerallu pillugit Inatsisartut peqqussutaat inatsisissatut siunnersuummut attuumassuteqarpoq, pingaartumik siunnersuummi pinngortitap ilaani illersuineq aamma pinngortitap ilaani illersuiniarluni killeqarfiliisarnerit pillugit aalajangersakkanut tunngasutigut. Illersuiniarluni killeqarfiit taakku iluanni assersuutigalugu illuaqqamik inissiiniartoqartillugu nunaminertamik atuinissamut akuersissut tunniunneqartussaavoq nunaminertamik atuneq pilersaarusiortnerlu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni aalajangersakkat malillugit, ilaatigut inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkat tunngavigalugit.

Taamatuttaaq inatsisissatut siunnersuut aalajangersakkamik imaqarpoq illuaqqat asiartarfiit inissinneqarnerinut atatillugu pinngortitami immikkut ittunut sinerissamullu ungasissusissanut, inatsisissatut siunnersuummi uuttuusikkanut allaanerusumik aalajangersagaliortoqarnera. Taamatut nunaannaq pillugu pilersaarusiortoqartarpoq - sumiiffimmi aalajangersimasumi atuuttussamik - nunaminertanik atuneq pilersaarusiortnerlu pillugit Inatsisartut peqqussutaat

malillugu. Illuaraqarfiit pillugit pilersaarut Naalakkersuisut kommunillu pineqartup akornani suleqatigiinnikkut pisassaaq. Naalakkersuisut peqqussut taanna malillugu nunaannarmut pilersaarut atuutilersinnagu akuersissutigisussaavaat.

Inatsisissatut siunnersuummittaaq ippat aalajangersakkat Naalakkersuisut pinngortitami angallassinnaaneq uninngaarnerlu pillugit maleruagassanik aalajangersaasinnaanannerannik imaqartut, aamma angallatit motorillit atorneqarnerat pillugu. Avatangiisit illersorneqarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaat (avatangiisit pillugit peqqussut) malillugu angallatinik motorilinnik atuineq pillugu aalajangersaasoqarsinnaavoq, taamaaliortoqarsimallunilumi "snescooterit pillugit nalunaarutit" ittut atorlugit. Pinngortitamik illersuineq pillugu inatsisissatut siunnersuummi aalajangersagaq imatut atorneqassasoq eqqarsaatigineqarpoq, tassani taamaallaat pinngortitami sianiginiagassat malittarisassiorneqarlutik, kisiannili nipiliorneq pillugu aamma tikeqqusaanngitsunik killeqarfiliinerit il.il. pillugit malittarisassaqaqtitsinermut aalajangersakkat avatangiisit pillugit peqqussut tunngavigalugu malittarisassaqaqtitaassallutik.

Avatangiisit pillugit peqqusut pinngortitamut toqqaannartumik toqqaannanngitsumilluunniit sunniutinik aalajangersagartaqarpoq. Soorlu eqqagassalerineq peqqussummi tassani aalajangersaavigineqarpoq. Taamaammat inatsisissatut siunnersuut pinngortitami eqqakkat pillugit imaqartinneqanngilaq.

Inatsisissatut siunnersuummi atuarneqarsinnaavoq pinngortitap ilusiinut illersugaasunut ungasissusissanut piumasaqaatit (illersuiffissatut killiliussat) imermik pissarsiniarluni iliuuserineqartunut atuutinningsut. Iermik pissarsiniartarneq tamanna Imeqarfissatut isumalluutinik mingutsitsinaveersaarnissaq imerineqartussamillu imeqarfiliorneq pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni, avatangiisit pillugit peqqussummi atortussanngortitaasoq naapertorlugu aalajangersagaapput.

Imaani avatangiisit pillugit Inatsisartut peqqussutaat kunngillu peqqussutaat pinngortitamik illersuineq pillugu inatsimmut sanilliullugu allaanerusunik aalajangersagaqarpoq. Taamaalilluni siullermik taaneqartup immap mingutsaaliorneqarnissaanik aalajangersaavoq - tassunga ilaalluni uuliamik mingutsitsineq, akuutissat assigiinngitsut iginneqartarneri - ilaatigut imaani ingerlatanik aalajangersagartalik, pinngortamillu illersuineq pillugu inatsit immami uumassusilinnik naasunillu toqqaannartumik illersuinissaq siunertaalluni. Taamaalilluni pinngortitamik illersuineq pillugu inatsit immamik qanorluunniit mingutserisinnaanermut aalajangersaanissamut atorsinnaanngilaq, taamaallaalli immami uumasut naasullu uninngaarfinaavisa illersorneqarnissaannut atorneqarsinnaalluni.

Naalakkersuisut pisinnaatitaapput

Inatsisissatut siunnersuut naapertorlugu Naalakkersuisut arlalippassuarnut tunngassuteqartuni pisinnaatitaaffilerneqarput. Assersuutigalugu Naalakkersuisut

uumasunik naasunillu illersuineq pillugu malittarisassiorsinnaatitaapput, nunaminertat eqqissisitaanissaannik aalajangiisinnaallutik kiisalu inatsit malillugu assigiinngitsunik akuersissuteqartarsinnaallutik. Aammattaaq Naalakkersuisut inatsisip malinneqarnerata nakkutigineqarnissaa akisussaaffigaat.

Inatsisissatut siunnersuutikkut kommunit nutaanik suliakkerneqassanngillat. Siunnersuut malillugu taamaattoq Naalakkersuisut kommunalbestyrelsi, kommunalbestyrelsit arlallit imaluunniit kommunalbestyrelsit tamaasa inatsit malillugu suliaasaasunik isumaginneqqullugit peqqusinnaavaat, assersuutigalugu inatsisip malinneqarnissaa nakkutigeqqullugu. Kisiannili taamatut piginnaatitaaffimmik tunniussisoqarsinnaavoq taamaallaat kommunalbestyrelsi taamaalioqquneqarnissaminut akuersippat.

Allaffissornikkut aningaasatigullu Namminersornerullutik Oqartussanut kingunissai

Pinngortitap allanngutsaaliorneqarnissaanik inatsimmut 1980-imeersumut sanilliullugu inatsisissatut siunnersuut Namminersornerullutik Oqartussani oqartussanut allaffissornikkut aningaasatigullu kinguneqangaassangatinneqanngilaq. Tamanna Aningaasaqarnermut Pisorta qarfiup tusarniaanermi akissuteqaataani 23. juni 2002-mi ilalerneqarpoq.

Uumasut naasullu illersorneqarnissaannik aalajangersakkat killilliusatut aalajangersagaagamik aatsaat nalunaarutinik atuutilersitsisoqassappat sunniuteqalissapput. Namminersornerullutik Oqartussanut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunissai qanoq ittuussanersut tunngavissalimmik eqqoriarneqarsinnaanngillat. Tassami apeqqutaajumaarpoq siunissami illersuineq qanoq pisariaqartigissanersoq aammalu tamanna nalunaarusiornikkut qanoq annertutigisumik piviusunngortinneqartassanersoq.

Aamma inatsisip malinneqarnerisut paasiniallugu nakkutillinerup annertussusianut inatsisissatut siunnersuut imaaliallaannarluni sunniuteqassanngilaq, tassa pinngortitap allanngutsaaliorneqarnissaanik inatsimmut 1980-imeersumut sanilliullugu.

Siunnersuummi aalajangersakkat ataasiakkaat allaffissornikkut aningaasatigullu Namminersornerullutik Oqartussanut annikitsuinnarmik sunniuteqassapput.

Taamaasilluni naammagittaalliuqartarfimmik arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik pilersitsinissaq Namminersornerullutik Oqartussanut taamatut sunniuteqassaaq. Taamaalilluni allattoqarfeqartinneqarnermut kiisalu ataatsimiititaliap ilaasortaasa angalanerinit ajunngitsorsiasaartinneqarnerannullu aningaasartuutaajunnartunut aningaasartuuteqartoqartassaaq.

Pinngortitap illersorneqarnera pillugu Siunnersuisoqatigiinnik pilersitsisoqassappat tamanna aamma allaffissornikkut aningaasatigullu annertungikkaluanik kinguneqassaaq.

Pinngortitat pissusiisa ilaannik aammalu pinngortitat pissusiisa ilaannik illersuiffissat killingi pillugit aalajangersaasoqarnerata nassatarisaannik aalajangersakkat sanioqqunneqarnissaannik immikkut akuersissutit killilimmik amerlassusillit suliarineqartalissapput. Aamma uumasut nujuartat kiisalu naasut maaniinnaq naasartut siammarneqarnerat, pigineqarnerat, eqqunneqarnerat anninneqarnerallu il.il. aammalu nioqqutigineqarnerat pillugu aalajangersakkat ullumikkornittaaq amerlanerusunik suliassaqartitsissapput, taakkuli amerlassangatinneqanngillat. Aammalu pinngortitami angallanneq uninngaarnerlu pillugit aalajangersakkat, kiisalu pinngortitamut sunniutissat pillugit nalilersuinerit Naalakkersuisut killilimmik suliassaqaatiginerusalissavaat.

Ataatsimut isigalugu pinngortitap allanngutsaaliorneqarnissaanik inatsimmi atuuttumi aqqissuussinermut sanilliullugu inatsisissatut siunnersuut Namminersornerullutik Oqartussanut killilimmik allaffissornikkut aningaasatigullu sunniuteqassaaq.

Allaffissornikkut aningaasatigullu kommuninut kingunissai

Naalakkersuisut kommunillu oqartussaaffinik agguataarineq pillugu nassuiaamma takuneqarsinnaasutut, inatsisissatut siunnersuummi aallaavigineqarpoq Naalakkersuisut tassaasut iliuuserineqartussanik assigiinngitsunik aallarniisartussat. Kommunillu tassa pinngortitap illersorneqarnissaanut tunngasutigut immikkut suliassaqalernaviannngillat.

Inatsisissatut siunnersuut naapertorlugu Naalakkersuisut kommuninik inatsit malillugu suliassiinnaapput. Aatsaalli kommunit akuersippata taamaalorsinnaasassallutik. Suliassaalersut soorunami kommuninut allaffissornikkut aningaasatigullu kinguneqassapput.

Inatsisissatut siunnersuut suliassaqarfinni killilinni iliuutsit allat kingunerisaannik kommuninut allaffissornikkut aningaasatigullu nassataqartussaavoq. Pisuussutit uumassusillit imaluunniit nunaminertat eqqissisitat aqunneqarnissaannik pilersaarusiormut inatsisartut inatsisaata periarfissarititaasa nassatarisaannik kommunit pineqartut nalinginnaasumik peqataatinneqartassapput taamalu taakkununga allaffissornikkut aningaasatigullu kinguneqartassallutik. Inatsisissatut siunnersuummi piginnaatitsissutit tunngavigalugit Naalakkersuisut nalunaarutissatut missingiusiassaat nalilersorlugillu oqaaseqarfigisarnissaannut kommunit aamma suliakkersorneqarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Siunnersuummi aalajangersakkat ataasiakkaat kommuninut allaffissornikkut aningaasaqarnikkullu annikitsuinnarmik sunniuteqassapput. Nalilerneqarporli sunniutissai annikitsuunguussasut.

Tassalu inatsisartut inatsisaata atuutilerneranit ukiup ataatsip ingerlanerani kommunit maleruaqqusaminnik Naalakkersuisunut nalunaaruteqartussaanagerat pillugu siunnersuut kommuninut suliassaqaataalissaaq.

Pinngortitat pissusiisa ilaannik aammalu pinngortitat pissusiisa ilaannik illersuiffissat killingi pillugit aalajangersakkat naapertorlugit kommuniittaaq suliaasaqarnerulersinnaapput, suliaassalli tamakku kommunini suut tigussaasut pillugit pilersaarusiornermut atasussaammata - pinngortitammi illersorneqarnissaanik inatsisartut inatsisaat naapertorlugu malittarisassanik saneqqutsinissamut immikkut akuerineqarumalluni qinnuteqaatit nunaminertanik atugassinneqarnissamik qinnuteqarnermut atatillugu suliarineqartartussaammata, tassalu kommunit Naalackersuisunut aalajangigassanngortitsinnginnerminni "siulliullutik" suliarereertarmatigit - suliaassat amerlissutissaat tamakku killeqartussatut isumaqarfigineqarput.

Kommunit suliaassani annerusuni sanaartortitsisuususaatillutik pisuni ataasiakkaani inatsisartut inatsisaat malillugu suliaassinneqarsinnaapput. Soorlu kommuni illoqarfiup avataani annertuumik sanaartortitserusukkuni taava nunap imaluunniit uumasut naasullu qanoq sunnerneqarnissaannik nalilersuinissaminik pisussaaffilerneqassaaq.

KANUKOKA-p tusarniaanermut akissummini 26. juni 2002-meersumi inatsisissatut siunnersuutip akuersissutigineqarneranut atatillugu aningaasatigit kingunerisassat pillugit imaattut saqqummiuppai: "...aatsaanuna inatsit nutaaq nalunaarutit, inatsimmi siunertarineqartut pissusiviusutigut qanoq ingerlanneqarnissaannut Naalackersuisut qanoq kissaateqarnerannik aalajangersaaviusut, atorlugit atorneqalersussanngorpat aningaasartassai paasineqassasut kattuffiullu pissusissamisoortuutippaa kommunit kattuffillu taamaaliortoqartussanngorpat tusarniaavigineqarnissaat...."

Aalajangiiniarnerni innuttaasut allallu peqataatinneqartarnerat

Inatsisip atortinneqarnerani innuttaasut isumaasa aalajangiinernut ilanngunneqartarnissaat pi-ngaartinneqarluinnassaaq. Inatsit naapertorlugu aalajangersaasoqartillugu erseqqissunillu aalajangiisoqartillugu ilisimasat pitsaanerpaat isiginiarneqartassapput, soorlu uumassusillit pillugit siunnersuinerit. Aamma pingaaruteqarluinnarpoq pisorta qarfiit, kommunalbestyrelsit, kattuffiit aammalu peqatigiiffiit allallu attuumassuteqartut aalajangiiniarnernut ilanngunneqartarnissaat.

Inatsisissatut siunnersuut tamanut tusarniaatigineqarpoq

Piffissami 2. maj 2002-miit 20. juni 2002-mut pinngortitamik illersuineq pillugu inatsisissatut siunnersuummut missingiut tamanut tusarniaatigineqarpoq. Inatsisissatut siunnersuut manna tusarniaanermi akissuteqaatit takkuttut tunngavigalugit sapinngisaq naapertorlugu suliaavoq. Taamalu isumaqartoqarpoq tusarniaanermi akissutit pingaarnerit siunnersuummi matumani mininneqarsimangitsut.

Inatsisissatut siunnersuut 2002-imi Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinneranni oqaluuserineqarpoq

2002-imi ukiakkut Inatsisartut ataatsimiinnerminni pinngortitap illersorneqarnissaa pillugu inatsit suliaralugu aallartikkaluarpaat, qinersinissamilli nalunaaruteqartoqarmat naammassillugu oqallisigineqarani.

Massakkut siunnersuutigineqartoq ataatsimut isigalugu 2002-imi inatsisissatut siunnersuutigineqartumut annertuutigit naapertuuppoq.

Suleqatigiissitaq inatsisissatut siunnersuutip imassai pillugit inassuteqaasiorsimavoq

Attaveqaqatigiinnermut, Avatangiisinut Ineqarnermullu Naalakkersuisoq 2003-mi upernaakkut assigiinngissitaarluartunik tunuliaqutalinnik inuttaqartumik suleqatigiissitaliorpoq, pinngortitap illersorneqarnera pillugu inatsisissap imassaanik Naalakkersuisunut inassuteqaasiortussanik. Tamatuma kingorna inatsisissatut siunnersuutip 2002-imi Ukiakkut Inatsisartunit oqallisigineqartup iluarsiiisutissaanik Suleqatigiissitaq saqqummiussaqqarpoq. Suleqatigiissitap siunnersuutai siunnersuummut matumunnga ilanngunneqarput.

Inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkanut ataasiakkaanut nassuiaatit

Kapitali 1-imut. Inatsisip siunertaa atuuffialu

§ 1-imi siunertatut aalajangersakkakkut Inatsisartut inatsisaat tunngavigalugu aqutsinermi isiginiagassat inatsit naapertorlugu isiginiarneqarsinnaasut isiginiarneqartussallu killilerneqarput. Tassalu siunertat § 1-imi taaneqartut tassaapput siunertat pingaarnerit Inatsisartut inatsisaata allaffissornikkut aqunneqarnerani isigisariaqartut, ilanngutinngitsoorumaneqanngilarli § 1-imi taaneqartut saniatigit isiginiagassat allattaaq inatsisartut inatsisaat naapertorlugu tigussaasumik aalajangikkat isigimasariaqarsinnaanissaat.

§ 1, imm. 1-imut:

Piujuaannartitsinermik tunngaveqarnej/piujuaannartitsineq tunngavigalugu ineriartorneq 1992-imi Riomi Naalagaaffiit Peqatigiit avatangiisit ineriartornerlu

pillugit ataatsimeersuartitsinerani sammisat pingaarnersaraat. Uumassusillit assigiinngitsut amerlasoorsuunerat pillugu 1992-imi isumaqatigiissut (ulluinnarni uumassusillit assigiinngitsut pillugit isumaqatigiissummik taaneqartartoq) Danmarkip - naalakkersuisut akuersinerisigut - Kalaallit Nunaat sinnerlugu atsiugaa malillugu allassimavoq, nunat uumassusillit assigiinneqisut atajuarnissaat akisussaaffigigaat uumasullu isumalluutitik atortussaallugit piujuartitsinissaq tunngavigalugu. Taamaalilluni Inatsisartut inatsisaatigut Kalaallit Nunaata pisussaaffigaa inuiaqatigiit ineriartussasut piujuartitsinissaq tunngavigalugu.

Piujuartitsinissaq tunngavigalugu oqarnek imatut paasisariaqarpoq, isumalluutit avatangiisit mianeralugit atorneqassasut iluaquteqarniarnek illersuinerlu oqimaqatigiissillugit, taamaalilluni inuuniarnermi tunngavissat aserorneqaqqunagit. Tassalu piujuartitsinissaq tunngavigalugu ineriartornermi qulakkeerneqassaaq innuttaasut pisariaqartitaat naammassineqassasut kinguaariit tulluuttut periarfissaat akornusernagit.

Imm. 1-imi allassimavortaaq Inatsisartut inatsisaatigut pinngortitaq illersorneqassasoq "mianersornissamik tunngavissat naapertorlugit". Mianersornissamik tunngaveqarneq Uumassusillit amerlasoorsuunerat pillugu nunat tamalaat isumaqatigiissutaanni aallaqqaasiutitut pituttuisututut ilanngunneqarsimavoq. Isumaqatigiissummi mianersornissamik tunngaveqarnissaq ima nassuiarneqarpoq: "Isumaqatigiissuteqartut oqaatigissavaat uumassusillit amerlasoorsuunerat eqqarsaatigalugu uumassusillit ikileriarnissaat uumassusilinnilluunniit annaasaqarnissaq ulorianartorsiortinneqartillugu ilisimatuussutsikkut ilisimasanik taammaattoqarneranut qularnaarisunik amigaateqarneq tunngavissatut atorneqassanngitsoq ulorianartorsiortitsinerup tamatuma pinngitsoortinniarneqarnissaanut annikillisarneqarnissaanullu iliuuseqarnissap kinguarsarneranut". Mianersornissamik tunngaveqarnissaq tassa imatut paasisariaqarpoq isumalluutit piujuartitsinissaq tunngavigalugu iluaqutiginiarneqarnersut nalornissutigineqarpat tamanna pinngortitamut iluaqutissan-ngortinneqartassasoq. Tassalu tamakkiisumik uppernarsaasoqartariaqanngilaq pisortat pinngortitaq illersorniarlugu aaqqissuussinnginneranni.

Tamatuma saniatigut imm. 1-mi allassimavoq Inatsisartut inatsisaat aqunneqassasoq "inuit inuunermi atugarisaat ataqqillugit". Tamatumani isumagineqarpoq najukkani assigiinngitsuni pissutsit innuttaasullu kissaatigisaat pingaarnersiunerilu, kiisalu qangaaniilli ilisimasat inooriaatsillu ilanngunneqarlutillu isiginiarneqartassasut.

Qangaaniilli ilisimasanik inuusaatsinillu ataqqinnittussaassuseq Uumassusillit Amerlasoorsuunerat pillugu isumaqatigiissummut siulequtsiunneqarsimavoq. Tassani allassimavoq atsiueqataasut "paasilluaraat nunat inoqqaavi aammalu nunaqqatigiit ilisimasatoqqaminnik tunngaveqarluinnartumik inooriaaseqartut amerlasoorpassuit uumassusilinnik isumalluuteqartorujussuusartut, aammalu kissaatigineqartoq uumassusillit amerlasuunerannik attassiinnartoqassappat, uumassusillillu taakku ilaannik nungukkiartuutaanngitsumik atorluaasoqassappat

ilisimasatoqqat atugaanerat, nutaaliorneq iliuseqarnerillu naapertuilluartumik agguataarsimasariaqartut."

Aammattaaq Uumassusillit Amerlasoorsuunerat pillugu Konventionimi artikel 10-imi oqaatigineqarpoq nunat "kulturitoqqat naapertorlugit uumassuilinnik ilequusumik atuineq illersorlugulu siuarsassagaat, tamanna uumassusillit nungutsaaliorneqarnerannut aammalu piujuartitsinissamik tunngaveqarluni atuinnermut akerliunngippat."

Aammattaaq qangaaniilli ilisimasat inuusaatsillu Kulturit tamalaarpassuunerat pillugu nunat tamalaat isumaqatigiissutaannut ilanngunneqarsimapput. Tassani ilaatigut oqaatigineqarpoq nunat ilaasortaasut pisuussutit uumassusillit iluaqutigineqarnerannik aqutsinerminni pisussaasut qangaaniilli ilisimasat inuusaatsillu ataqinissaannut illersornissaannullu.

§ 1, imm. 2-imut

Imm. 2-mi inatsisartut inatsisaanni siunertat pingaernerit taagorneqarput.

Imm. 2, nr. 1-mi taaneqarpoq, Inatsisartut inatsisaanni siunertarinqartoq uumassusillit amerlasuunerat illersorneqassasoq. Taamatut oqarneq imatut paasisariaqarpoq Inatsisartut inatsisaatigut qulakkeerneqassasoq nunatsinni siunissamissaq uumassusillit naasullu assigiinngitsut maannakkutut amerlassuseqartuartinneqartariaqartut, tamatumani ilanngullugit pissutsit taamaattuarnissaat anguniarlugu illersuinissaq anguniarlugu iliuseqartoqarsinnaanera.

Kalaallit Nunaat Uumassusillit assigiinngitsut amerlasoorsuunerat pillugu Isumaqatigiisummut 1992-imeersumut ilaatinneqarpoq. Tassanilu pingaarnertut siunertarpiaavoq naasut uumassusillillu amerlasoorsuunerisa illersorneqarnissaat.

Imm. 2, nr. 2-mi allassimavoq Inatsisartut inatsisaatigut minnerunngitsumik anguniarneqartoq pisuussutit uumassusillit piujuartitsinissamik tunngaveqarluni iluaqutigineqarnissaat. Pisuussutinik uumassusilinnik oqarnermi pineqarpoq nunatsinni uumassusillit naasullu kap. 2, 3 aamma 4 aamma 5 malillugit malittarisassaqartinneqartut uumasunut miluumasunut timmissanullu, uumassusilinnullu allanut kiisalu pinngortitami naasunut tunngatillugu. Oqariaaseq "piujuartitsinissamik tunngaveqarneq" matuma siuliini allaaserineqareerpoq.

§ 1, imm. 3-mut

Tassani allaaserineqarput Inatsisartut inatsisaanni siunertat allat imm. 2-mi pingaarnertut siunertatut taaneqanngitsut.

Pinngortitamik allanngutsaaliuineq pillugu Inatsisartut inatsisaannut atuuttumut sanilliullugu Inatsisartut inatsisaanni nutaatut malittarisassiortoqarpoq pinngortitat uumasut nujuartat, naasut pinngortitallu isaannarmik takuneqarsinnaanngitsut kiisalu uumassusillit naleqqussakkat pillugit inuiaqatigiit qanoq pissusilersortariaqarnersut. Tassalu imm. 3, nr. 1-mi 2-milu ersarissarneqarpoq Inatsisartut inatsisaanni anguniagaasoq qulakkeerumallugu uumasunit nujuartanit, naasunit pinngortitanillu isaannarmik takussaannngitsunit pisut atorneqarnerat inuiaqatigiinnut iluaqutaassasoq, aammalu Inatsisartut inatsisaanni anguniagaasoq qulakkeerumallugu uumassusillit naleqqussakkat iluaqutigineqarneranni, atugaaneranni aqunneqarnerannilu pinngortitaq inuillu peqqissusiat illersorneqassasut.

§ 2-mut

Tamatamani Inatsisartut inatsisaata nunat imartallu atuuffii aalajangersarneqarput. Taamaalilluni Inatsisartut inatsisaat nunamut kiisalu imartanut aalisarnikkut oqartussaaffigisanut atuuppoq.

Inatsisartut inatsisaat aallaavittut Kalaallit Nunaanni nunaminertanut tamanut atuuppoq. Taamaattorli kapitali 7, 8, 12, 13, 14 aamma 15 aalajangersakkanik imaqarput taamaallaat illoqarfiit nunaqarfiillu killeqarfiisa avataannut atuuttunik.

Inatsisartut inatsisaat aammattaq sakkutooqarfinnut, silasiorfinnut assigisaannullu atuuppoq.

§ 3-mut

Uumassusillit naasullu Inatsisartut inatsisaanni ilaatinneqartut aalajangersaavigineqarput.

Imm. 1-imi atuarneqarsinnaasutut naasut pinngortitami naasartut, nunami immamilu miluumasut, timmissat, uumasullu allat Inatsisartut inatsisaanni pineqarput. Tamatumunngali ilanngussisoqanngilaq, tassalu aalisakkat kiisalu uillut, raajat, saattuat qimerloqanngitsullu allat imermi taratsumilu uumasuusut.

Aalisakkat uumaffiisaalu illersugaanerat, kiisalu qimerluitsut imermi taratsumilu uumasuusut illersugaanerat, aalisarnermut inatsisikkut malittarisassaqaartitaavoq.

Imm. 2-p naasut pinngortitami naasartut suulluunniit Inatsisartut inatsisaanni aalajangersaavigineqarput, tassunga ilaatigut ilaallutik naasut, ivikkat, issuatsiaat pupiillu pinngortitami naasartut.

§ 4-mut

Tamatumani aalajangersarneqarpoq Inatsisartut inatsisaat misissueqqaarnernut, misissueqqissaarnernut pisuussutinillu uumaatsunik atuineranut aalajangersagaliornissamut atuutsin-neqarsinnaangitsoq. Pisuni taamaattuni aatsitassanut ikummatissanullu inatsit atuutsinneqartussaavoq.

Kapitali 2-mut. Uumasunik miluumasunik timmissanillu illersuineq

§ 5-mut

Aalajangersakkami matumani pineqarpoq Naalackersuisut uumasunik miluumasunik tassunga ilanngullugit ataani immikkoortuni 1-9-mi attuumassuteqartunut maleruagassat.

§ 5, imm. 1, nr. 1-mut

Uumasunik aalajangersimasunik, uumasogatigiinnik taakkualuunniit ilaannik naalackersuisut eqqissisimatitsinissamut maleruagassanik aalajangersaasinnaapput.

Uumasut aalajangersimasut eqqissisimatitaanerat tassaavoq uumasut taakkua tamarmik nuna tamakkerlugu eqqissisitaanerat, assersuutigalugu arferit timmissalluunniit aalajangersimasut. Imm. 2 malillugu illersuiniarluni iliuusaasinnaasunut sanilliullugu uumasut aalajangersimasut eqqissisimatitaanerat pillugu nr. 1-imik atuneq nalinginnaasunik tassaasaassaaq uumasut eqqissisimatitaalluinarneqalernerat, taamaalilluni ukiup ilaani sukkulluunniit piniaqqusaajunaarlugit.

Uumasogatigiinnik oqarnermi pineqarput uumasogatigiit nunap immikkoortuini agguarsimagajuttut. Uumasogatigiit agguarsimanerannut assersuutitut taaneqarsinnaavoq tuttuq umimmaallu nuna kaajallallugu amerlanerullutik ikinnerullutilluunniit agguarsimasarmata. Imm. 1 malillugu uumasogatigiit taamaattut ataatsit arlallilluunniit eqqissisimatitaasinnaapput.

Kiisalu nr. 1 malillugu uumasogatigiit ilaannut eqqissisimatitsinissamut malittarisassanik aalajangersaasoqarnissaa periarfissaqarpoq. Tamatumani assersuutigalugu pineqarsinnaapput tuttuq umimmaalluunniit amerlasuut ikittulluunniit ilaasa eqqissisimatitaanerat, assersuutigalugu sumiiffimmi aalajangersimasumi.

Pinngortitap eqqissisimatitaanissaanut Inatsisartut inatsisaat ullumikkut atuuttoq malillugu piniarneq pillugu Inatsisartut inatsisaannut tunngatillugu periarfissaqareerpoq miluumasut uumasogatigiit ataatsit taakkuluunniit ilaasa eqqissisimatitaanissaannut.

§ 5, imm. 1, nr. 2-mut

Uumasut miluumasut timmissallu suaassusiat, utoqqaassusiat angissusiallu tunngavigalugit piniarnernermut malittarisassanik Naalakkersuisut aalajangersaasinnaapput.

Tupinnangitsumik aalajangersagaq taanna pingaartumik uumasut miluumasut illersornissaannut pingaaruteqartussaavoq, aammali timmissat illersornissaannut pingaaruteqarluarsinnaavoq.

Piniarnej pillugu Inatsisartut inatsisaat malillugu piniarnerup aqunneqarnissaa pillugu iliuutsinik naammassinninnissamut tunngavissaqareerpoq, tamatumani ilanngullugu malit-tarisassiortoqarsinnaalluni uumasut piniarnejarsinnaasut angissusiat, utoqqaassusiat aamma suaassusiat pillugit.

§ 5, imm. 1, nr. 3-mut

Uumasut miluumasut timmissallu qaqugukkut piniarnejarsinnaaneri pillugit Naalakkersuisut malittarisassiorsinnaapput.

Uumasunut assigiinngitsunut ataasiakkaanut tunngatillugu nalunaarusiornermut atatillugu Naalakkersuisut nalilersussavaat uumasut miluumasut timmissallu qaqugukkut piniarnejartassanersut, ilaatigut ilisimariikkat pitsaanerpaat naatsorsuutigalugit.

Pinngortitamik allanngutsaaliuineq pillugu Inatsisartut inatsisaanni atuuttumi periarfissaqareerpoq, piniarnej pillugu Inatsisartut inatsisaat ilanngullugu, piffissat piniarfissat aalajangersarnissaannut.

§ 5, imm. 1, nr. 4-mut

Sumiiffinni aalajangersimasuni piniarnermik inerteqquteqarneq pillugu Naalakkersuisut malittarisassiorsinnaapput.

Taamatut sumiiffinni erseqqinnerusumik taasani piniarnerup inerteqqutaalernissaanut ilaatigut pissutaasinnaavoq Naalakkersuisut paasippassuk uumasogatigiit ataatsit arlallilluunniit sumiiffimmi pineqartumi ikileriarsimasut.

Iliuusissat sorliit iliuusissaaneranni Naalakkersuisut eqqarsaatersuutaanni aalajangiinissami pi-ngaartuusussaavoq, Naalakkersuisut aalajangersagaq taanna atorsinnaaneraat/atussaneraat aammalu Naalakkersuisut qaqugukkut kapitali 5 nunaminertat aamma tatsit immallu eqqissisimatinnissaannut tunngasoq

atorsinnaaneraat/atussaneraat, Naalakkersuisut kissaatigippassuk uumasut miluumasut timmissalluunniit sumiiffinni erseqqinnerusumik tassani piniaqqusaajunnaassasut. Assigiinngissutit ilagaat Naalakkersuisut nr. 4 timitalersinnaammassuk nalunaarusiornermikkut, kisiannili kapitali 5 malillugu eqqissisimatitsineq periaaseq immikkut ittoq atorlugu ingerlanneqartussaalluni. Nr. 4 malillugu illersuinermi taamaallaat pineqarpoq piniaqqusiunnaarneq, kapitali 5-ili malillugu eqqissisimatitsinermi ilaalluarsinnaallutik aalajangersakkat sumiiffimmut tunngasut allat. Kapitali 5 malillugu eqqissisimatitsineq aamma sivirusunerugajussinnaavoq, nr. 4-li malillugu aaqqissuussinerit sivikinnerusumik atuussinnaallutik.

Piniarneq pillugu Inatsisartut inatsisaanni Naalakkersuisut ullumikkut periarfissaqareerput sumiiffiit aalajangersimasut piniarfigeqqujunnaarnissaannut. Kisiannili pinngortitap illersorneqarnissaa pillugu Inatsisartut inatsisaanni ilaammat uumasut miluumasut timmissallu *illersugaanissaat* aalajangersagaq taanna pinngortitap illersorneqarnissaa pillugu Inatsisartut inatsisaaniitinneqartariaqaralarpoq.

§ 5, imm. 1, nr. 5-imut

Aalajangersagaq manna malillugu Kalaallit Nunaat tamakkerlugu nunalluunniit immikkoortuini erseqqinnerusumik taasani nunamiunik imarmiunillu miluumasunik kiisalu timmissanik pisassiissutit Naalakkersuisut malittarisassanik aalajangersagaliorsinnaapput.

Ukiut ingerlanerini Naalakkersuisut uumasut miluumasut nunamiut imarmiullu qanoq amerlatigisut pisarinqarsinnaanerat aalajangersartarsimavaat. Assersuutigalugit taaneqarsinnaapput tuttuq umimmaallu arferillu ilaasa piniagaanerat.

Pisassat aamma aqunneqarsinnaapput aalajangeraanni timmissat qanoq amerlatigisut ullormut pisarinqassanersut.

Pisassat amerlassusilerneqarneranni Naalakkersuisut aalajangersinnaavaat pisassat inuussutissarsiutigalugu piniartuinnarnit imaluunniit sunngiffimmi pinialuttartunit pisarinqassasut, kiisalu piniartut pinialuttartullu akornanni pisassat qanoq agguanneqassanersut.

Uumasut miluumasut timmissallu qanoq amerlatigisut pisarinqarnissaannut Naalakkersuisut ullumikkut aalajangersaasinnaareerput.

§ 5, imm. 1, nr. 6-imut

Naalackersuisut nalunaarut manna naapertorlugu uumasut miluumasut timmissallu nerisarisartagaasa illersorneqarnissaannut maleruagassanik aalajangersaasinnaapput, soorlu uumasut ataasiakkaat sumiiffimmiiginnarnissaasa qulakkeeriffigineqarnissaannut. Assersuutigalugu uiloqarfiit illersorneqarnerisigut, taakkua miternut qingalinnut isasunut pingaarutilittut nerisaappata.

§ 5, imm. 1, nr. 7-imut

Aalajangersakkami matumani siunertarineqarpoq Naalackersuisut uumasut miluumasut nunamiut imarmiullu kiisalu timmissat illersorneqarnissaat siunertaralugu iluaquteqarniarnermik aqutsinissamut pilersaarusiornissamut malittarisassanik aalajangersagaliornissaannut periarfissinneqarnissaat.

Iluaquteqarniarnermik aqutsinermut pilersaarutit taamaattut suliarineqartassapput qanimut suleqatigalugit pisortaqarfiit kommunillu pineqartut, kiisalu kattuffiit peqatigiiffiillu il.il. pineqartut peqatigalugit aammalu paasisimasat pitsaanerpaat atorlugit.

Inatsisartut inatsisaanni matumani eqqarsaatigineqanngilaq ilusilersornerani maleruagassat, imarisaasa aqutsinikkullu qanoq sivisutigisumik atuunnissaasa killilersorneqarnissaat. Ulluinnarni aqutsinikkut pilersaarutit assigiinngisitaartumik ilusilersorneqartassapput, assigiinngitsorujussuarnik imaqarlutik, apeqqutaalluni ataasiakkaani pisariaqartitat suunersut.

Iluaquteqarniarnermik aqutsinissamut pilersaarummi allaaserineqarajussapput uumasogatigiit killiffiat sunaanersoq sutigullu navianartorsiortitaanersut. Aqutsinissamut pilersaarummi inassutigineqassapputtaaq uumasogatigiit illersornissaannut periaatsit suut atorneqassanersut.

§ 5, imm. 1, nr. 8 aamma 9-mut

Nr. 8 malillugu Naalackersuisut sumiiffiit aalajangersimasut angallavigeqqusaannginnissaannik piffissartaannilluunniit malittarisassiorsinnaapput.

Sumiiffiit siuliani taaneqartut annertusinnaapput annikissinnaallutilluunniit. Sumiiffiit matuneqarnerat assigiinngitsutigut ingerlanneqarsinnaavoq, assersuutigalugu sumiiffiit piffissami sivikinnerusumi sivisunerusumilluunniit matuneqarneratigut, imaluunniit angallatit aalajangersimasut inerteqqutaanerisigut, soorlu motorilinnik angalanissaq.

Nr. 9 naapertorlugu Naalakkersuisut aalajangersagaq malillugu sumiiffimmi ingerlatat ersarin-nerusumik nalunaarsukkat inerteqqutigisinnaavaat aamma/imaluunniit piffissami aalajanger-simasumi.

"Ingerlatat" tassaasinnaapput snescoterit atorlugit angalaneq, imaatigut angalaneq kiisalu pukkitsukkut timmisartorneq.

§ 5, imm. 2-mut

Aalajangersakkami tassani allassimavoq miluumasut timmissallu illersorneqarnissaat pillugu Naalakkersuisut malittarisassioraangamik sapinngisaminnik qularnaarniartassagaat miluumasut timmissallu piaqqiornerminni iluatsitsinerpaanissaat, tamatumanissaaq aamma piaqqiornermik nalaanni sapinngisamik eqqissisimatitaanissaat.

Tamanna Inatsisartut Eqqissisimatitsinermut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliaata qasseeriarluni - siullermik 1996-imi kingullermillu april 2003-imi - timmissanut tunngasunik iluaquteqarniarnermik aqutsinermut malittarisassiortarnermullu tunngasutigut saqqummiuttagaanut, soorlu timmissat piaqqiornerminni sapinngisaminnik iluatsilluarnissaannik qularnaarinissamut, naapertuuppoq.

§ 5, imm. 3-mut

Aalajangersagaq taanna naapertorlugu Naalakkersuisut pisussaapput miluumasut timmissallu pillugit nalunaarusiorniartillutik Piniarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit tusarniartassallugit.

Piniarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit piniarneq pillugu inatsimmi malittarisassat naapertorlugit pilersinneqarsimapput.

§ 6, imm. 1-mut

Malittarisassaq tamanna pisariaqarpoq qulakkeerumallugit nunatsinni piniagassatigut isumalluutit pisariaqarnera malillugu nalunaarsorneqarsinnaanissaat aammalu uumassusillit pisariaqarnera malillugu ilisimatuutut misissugaasinnaanissaat, § 5 malillugu illersuiniarluni iliuseqartoqarsimagaluarpalluunniit.

§ 6, imm. 2-mut

Aalajangersakkami matumani aalajangerneqarpoq Naalakkersuisut, inuit, soorlu inuussutissarsiutigalugu piniartut aamma sunngiffimminni pinialuttartut, suliffeqarfiit pisortallu suliffeqarfii peqqusinnaagaat uumasut timmissallu pisanineqartut pillugit paasissutissanik ilisimatusarnermi atugassanik tunniusseqqullugit. Aammattaaq Naalakkersuisut siuliini taaneqartut peqqusinnaavaat iluaqutiginninneq pillugu paasissutissanik ilisimatusarnermi atugassanik tunniusseqqullugit, imaluunniit piniarneq aalisarnerlu pillugit allaffissornikkut aqutsinermi atugassanik.

Piomasagaatit taamaattut aalajangersarneqarsinnaapput sukumiinerusumik nalunaarusiornikkut imaluunniit aqutsinissaq pillugu aalajangiinertigut, Naalakkersuisut taamatut aalajangiisimappata.

Suliffeqarfiit tamatumani ilanngunneqarput qulakkeerumallugu suliffeqarfik - inuit sulisuusut ataasiakkaat pinnatik - uumasunik miluumasunik timmissanilluunniit pisaqarsinnaatitaasut pillugit periarfissaqartariaqarmat suliffeqarfik nammineq atortussanik paasissutissanillu tunniusseqquneqarsinnaasariaqartoq.

Pisortat suliffeqarfiinnut tunngatillugu eqqarsaatigineqarneruvoq ilinniartinnit ilisimatusarfinniluunniit sulisut uumasunik timmissanillu pisaqarsinnaatitaalersarnerat.

Aalajangersakkakkut periarfissinneqarpoq inuit il.il. siuliini taaneqartut paasissutissanik piniarnerup allaffissornikkut aqunneqarnerani atugassanik tunniusseqqussallugit. Tassalu pingaaruteqarluinnarpoq pisortaqaarfiit Inatsisartut inatsisaannik matumanga aqutsisuusut periarfissaqassasut piniakkanik pisaqarsimanermut paasissutissinneqarnissamut, ilaatigut eqqaamallugu Inatsisartut inatsisaat aqunneqartariaqarmat Inatsisartut inatsisaanni kapitali 1-imi siunertaq naapertorlugu.

Kapitali 3-mut. Uumasunik allanik illersuineq

§ 7-mut

Naalakkersuisut kapitali 2-mi uumasut taaneqartut saniatigut illersuinissamut malittarisassanik aalajangersaasinnaapput. Tamatumani pineqarput assersuutigalugu uumassusillit isaannarnik takuneqarsinnaanngitsut, sullerngit qimerloqanngitsullu allat.

"Uumassusilinnut allanut" aalajangersagaliordermi siunertaavoq, uumasut miluumasuunngitsut aammalu timmiaanngitsut ataatsimoortinneqarnissaat. Aalajangersakkami piareersimaffigineqarportaaq uumassusillit nutaat miluumasuunngitsut imaluunniit timmiaanngitsut Kalaallit Nunaannut takkussinnaanerat.

Uumassusillit tamakkua illersorneqarsinnaapput aaqqissuussinertigut assigiinngitsutigut arfinilitsigut kapitali 2-mittaaq uumasut miluumasut timmissallu illersugaanissaanni taaneqartutigut. Taamaattumik kapitali 2-mi aalajangersakkanut nassuiaatit innersuutigineqarput.

Kapitali 4. Naasut pinngortitami nammineerlutik naasartut illersorneqarnissaat

§ 9-mut

Naalackersuisut naasut pinngortitami naasartut illersorneqarnissaat pillugu malittarisassanik aalajangersaasinnaapput

Naasunik pinngortitami naasartunik oqarnermi pineqarput naasut pinngortitami naasartut suusulluunniit. Tassalu aalajangersakkami eqqarsaatigineqanngillat naasut naatsiivinni nunalerivinniluunniit naatinneqartatut.

Aaqqissuussinerit taakkua kapitali 2-mi taaneqartut assigimmatigik, kapitali 2-mi aalajangersakkanut nassuiaatit innersuutigineqarput.

Kapitali 5-imut. Nunaminertanik kiisalu tatsinik imartanillu eqqissisimatitsineq

Ataatsimut isigalugu aalajangersakkat Pinngortitamik allanngutsaaliuineq pillugu Inatsisartut inatsisaanni 1980-imeersumi nunaminertat eqqissisimatitaanissaat pillugu aalajangersakkat assigaat, inatsisissatulli siunnersuummi matumani eqqissisimatitsinissap piviusunngortinneqarnissaa pillugu periusissat eqaallisarneqarsimapput. Pinngortitamik allanngutsaaliuineq pillugu Inatsisartut inatsisaanni piumasarineqarpoq eqqissisimatitsinissap suliarineqarnerani inatsisissatut siunnersuummut matumunnga sanilliullugu pisortat amerlanerusunik paasissutissiissatut pinngortitamillu allanngutsaaliuineq pillugu Inatsisartut inatsisaanni arlalitsigut piumasarineqarpoq Statstidendimi tamanut saqqummiussisarnissaq, inatsisissatulli siunnersuummi matumani tamanna pinnagu nalunaarusiortarnissaq pineqalerpoq.

Inatsisissatut siunnersuut manna malillugu pissutsini marlunni eqqissisimatitsinissamik suliaq tamanut ilisimatitsissutigineqartussaavoq, tassalu Naalackersuisut eqqissisimatitsinissamik siunnersuusiorsimappata, kiisalu eqqissisimatitsinissamik siunnersuut inaarutaasoq naammassippat. Naalackersuisut isumaqarput ilisimatitsinerit taakkua marluk aqutigalugit innuttaasut naammattumik periarfissaqassasut aalajangiiniarnermi peqataanissaminut, tamatumalu peqatigisaanik aaqqissuussineq aqukkuminartuussalluni.

Kapitali 5-imi malittarisassat kingunerissavaat nunaminertap imaluunniit eqqissisitaanerat aatsaat pisinnaammak kapitalimi matumani malittarisassat malillugit. Allatut oqaatigalugu siunissami Naalakkersuisut kisimik eqqissimatitsinerit taamaattut pilersissinnaavaat. Assersuutigalugu kommunalbestyrelsip nunaminertamik eqqissimatitserusuttup tamanna Naalakkersuisunut siunnersuutigissavaa, tassalu kommunimi malittarisassiornikkut nunaminertaq eqqissimatitanngortissinnaanagu. Taamaakkaluartoq malittarisassiat Inatsisartut inatsisaata atuutilinnginnerani aalajangigaasut atuutiinnassapput atorunnaarsinneqarnissamik tungaanut.

§ 11-mut

Naalakkersuisut nunaminertaq aamma imeq imarlu eqqissimatitanngortissinnaavaat tamanna pisariaqarsorineqarpat anguniakkat § 1-imi taaneqartut isumaginissaat eqqarsaatigalugu. Tassalu eqqissimatitsinissaq kissaatiginarsinnaavoq uumassusillit amerlasoorsuunerat illersorniarlugu, imaluunniit nunap pissusia eriaginartut illersorniarlugit.

§ 11, imm. 2-mut

Malittarisassaq manna malillugu eqqissimatitsinermi anguniarneqassaaq sapinngisamik illersorneqassasut uumasooqarfiit avatangiisaallu sukumiinerusumik nalunaarsukkat.

Uumasooqarfinnik oqarnermi pineqarput uumassusillit pinngortitamilu avatangiisaasa imminnut ataqatigiinnerat. Uumasooqatigiit iluanni uumassusillit tamarmik uumassusilinnit allanit assigiinngitsutigut sunnerneqartarput taakkuninngalu isumalluuteqartarlutik.

Erseqqissarneqassaaq eqqissimatitsinissami piumasaanngimmat uumasooqatigiit ataatsit arlallilluunniit sumiiffimmiinnersut. Taamaattumik aalajangersagaq taanna tasaaneruvoq "anguniakkatut aalajangersagaq". Tassalu aalajangersakkami takutinniarneqarneruvoq uumassusillit assigiinngitsut amerlasoorsuunerat pillugu isumaqatigiisummi "uumassusillit amerlasoorsuunerisa" pillugu nassuiaaniarneq, tassani immikkoortiterneqarlutik uumasut, naasut, pinngortitatut kinguaassioffissat kiisalu uumasooqatigiit.

§ 12, imm. 1-mut 2-mullu

Imm. 1 naapertorlugu eqqissimatitsinissamut suliassaq aallartissinnaavoq Naalakkersuisut aalajangerpata eqqissimatitsinissamut siunnersuuteqarniarlutik. Suliassarli aamma aallartissinnaavoq kommunalbestyrelsi imaluunniit peqatigiiffik,

soqutigisaqaqatigiiffik assigisaallu Naalakkersuisunit akuerisaasut Naalakkersuisunut eqqissimatitsinissamik siunnersuuteqarpata.

Tassalu peqatigiiffik, soqutigisaqaqatigiiffik assigisaaluunniit akuerineqarsimasoq kisimi eqqissimatitsinissaq pillugu Naalakkersuisunut siunnersuuteqarsinnaavoq. Peqatigiiffik, soqutigisaqaqatigiiffik assigisaaluunniit tamatumunnga akuerineqarsinnaassappat minnerpaamik piunasaavoq nunatsinni najugaqarnissaa sinnisoqarnissaaluunniit, aammalu imatut aqqissuussaasimasasoq suliassani pillugit aalajangersakkanik tunngavissaqarluni - nalinginnaasumik malittarisassani. Peqatigiiffik Kalaallit Nunaanni sinnisoqarpat (peqatigiiffik qullersaq Kalaallit Nunaata avataani inissimappat imaluunniit nunat tamalaat akornanni kattuffiup Kalaallit Nunaanni immikkoortortarippagu) peqatigiiffik malittarisassaqaassaaq, nunatsinni peqatigiiffimuinnaq atortunik. Peqatigiiffik taamatuttaaq ilaasortaminut allattorsimaffiuteqassaaq. Tamatumunngalu ilanngullugu pissusissamisusaaq - piunasaqaataanili - peqatigiiffik assigisaaluunniit eqqissimatitsilernissamik suliassanngortitsiniarluni qinnuteqaruni peqatigiiffiup suliniaqatigiiffiulluunniit ataatsimeersuarnerani imaqarniliaasimasunik nassiussaqaqarpat.

Naalakkersuisut peqatigiiffimmik, soqutigisaqaqatigiiffimmik assigisaanilluunniit suliassiinnaasutut akuersissappat tamanna qinnuteqarneq tunngavigalugu pissaaq, tamannalu Naalakkersuisuniit peqatigiiffimmut pineqartumut allakkatigut nalunaarutigineqassaaq.

§ 12, imm. 3-mut

Aalajangersakkami matumani takuneqarsinnaavoq kommunalbestyrelsimiit imaluunniit peqatigiiffimmiit, soqutigisaqaqatigiinniit assigisaanilluunniit eqqissimatitsinissaq pillugu siunnersuut minnerpaamik sunik imaqassanersoq. Tassalu siunnersuummi minnerpaamik ilanngunneqassapput nunaminertaq imarluunniit suna eqqissimatikkumaneqarnersoq, kiisalu ilisimatitsissutigineqassapput atuisinnaatitsissutit, pingaartumik nunaminertamut tunngasut eqqissimatitsinermi eqqorneqarsinnaasut. Taaneqartumut kingullermut tunngatillugu paasissutissat katersoruminaassimappata Naalakkersuisut paasissutissanik katersuinermi ikiuutaasinnaapput.

Tamatuma saniatigut siunnersuummi ilaassapput siunnersuutip siunertaa tunngavialu pillugit nassuiaatit. Tassa suna pillugu nunaminertaq eqqissisikkumaneqarnersoq.

Tassalu aalajangersakkami piunasarineqanngilaq siunnersuuteqartoq eqqissimatitsinissamut nalunaarusiavimmik suliaqassasoq paragraffit siunnersuutip imassai ilanngutereerlugit. Aalajangersakkamili siunnersuusiortoq siunnersuuteqarsinnaasoq eqqissimatitsinermi aalajangersagassatut siunnersuutininik.

§ 12, imm. 4-mut 5-imullu

Naalakkersuisut kommunalbestyrelsiami imaluunniit peqatigiiffimmiit assigisaaniilluunnit eqqissimatitsinissamut siunnersuut tigugunukku aalajangissavaat suliassaq ingerlaqqissanersoq ingerlaqqissannginnorsorluunniit. Suliassaq ingerlateqqinneqassappat Naalakkersuisut eqqissimatitsinissamik siunnersuusiussappat siunnersuutigineqartoq tunngavigalugu.

Naalakkersuisut eqqissimatitsinissaq pillugu suliassaq ingerlateqqikkumanagu aalajangerpata tamanna naammagittaalliuutigineqarsinnaavoq § 55-imi malittarisassat malillugit. Eqqissimatitsinissamilli siunnersuut Naalakkersuisut tapersersimappassuk tamanna allanut naammagittaalliuutigineqarsinnaanngilaq. Tamatumani inatsiseqarnikkut ajornartor-siuteqanngilaq, tassami inuit eqqissimatitsinissamik siunnersuummik naammaginningsut suliap ingerlanerani kingusinnerusukku Naalakkersuisut aalajangiinerat naammagittaalliuutigisinnaammassuk, aammattaarlu periarfissaqassalluni siunnersuummut akerliliissalluni eqqissimatitsinissamut siunnersuutip tamanut saqqummiunneqarneranut atatillugu, tak. § 13.

§ 13-mut

Eqqissimatitsinissamut siunnersuut pillugu Naalakkersuisut innuttaasut ilisimatissavaat tusagassiutigut nuna tamakkerlugu saqqummersartutigut tamanut saqqummiussinikkut, pisariaqarfiatigullu nunaqarfigisani tusagassiiviit aqutigalugit. Taaneqartoq kingulleq pingaartumik sumiiffiusinnaavoq aalajangersimasoq, taamaammallu sumiiffimmi innuttaasunut tunngasuusinnaalluni.

Tamatuma peqatigisaanik Naalakkersuisut inuit, ingerlatseqatigiiffiit, pisortat, suliffeqarfiit, soqutigisaqatigiit assigisaallu nunaminertanik siunnersuummut ilaasunik atuisinnaatitaasut immikkut ilisimatissavaat. Tassani pineqarnerupput inuit nunaminertamik illuliorfissamik naggorissagassamilluunniit tunineqarsimasut. Aammattaq Naalakkersuisut kommunalbestyrelsit attorneqartut ilisimatissavaat.

Kiisalu ilisimatinneqassappat peqatigiiffiit kattuffiillu il.il. siunnersuummut annertuumik soqutigisaqarsorinartut. Malugeqquneqassaaq peqatigiiffiit kattuffiillu taamaattut pinngitsooratik tassaasariaqanngimmata peqatigiiffiit, soqutigisaqatigiit assigisaallu eqqissimatitsinissamik suliassiisnaatitaasut.

§ 14-mut

Ilisimatitsinissap § 13-imi taaneqartup piffissami saqqummerfiata kingornatigut eqqissimatitsinissaq siunniunneqartoq akornuserniarlugu piviusunngortinneqarnissaaluunniit ajornakusuulersinniarlugu iliuuseqartoqaqqusaanngilaq.

Inerteqquteqarneq atuuppoq tusagassiorfitsigut nuna tamakkerlugu saqqummersartutigit tamanut saqqummiussinermit eqqissisimatitsinerullu inaarutaasumik tamanut saqqummiunneqarnissaata tungaanut, tak. § 16, imm. 2.

§ 15-mut

Aalajangersagaq taanna naapertorlugu Naalakkersuisut pisariaqarfiatigit illumik piginnilernissaannik piginnaassusilerneqarput, eqqissisimatitsinissamik atuutsitsilernissaq pisariaqarpat. Arsaarinnissinnaanissaq Inatsisartut arsaarinnittarneq pillugu inatsisaat naapertorlugu pissaq.

Tamanna imatut paasisariaqarpoq eqqissisimatitsinissamut tunngatillugu taarsiiffigeqqulluni piunasaqartoqarpat suliaq aaqqinniarneqaqaassasoq taarsiiffigeqqusup Naalakkersuisullu isumaqatigiissuteqarnerisigut. Taarsiissuteqarnissap tunngavissaqarnera taarsiissutilluunniit qanoq annertutiginnissaa isumaqatigiissutigineqarsinnaanngippat suliaq suliarineqassaaq ataatsimiititami arsaarinnittarneq pillugu Inatsisartut inatsisaanni § 2-mi taaneqartumi, tassanilu aalajangerneqassaaq taarsiisoqassanersoq taamaassappallu taarsiissut qanoq annertutigissanersoq.

§ 16, imm. 1-mut

Tusagassiutini nuna tamakkerlugu saqqummersartuni eqqissisimatitsinissamik siunnersuutip tamanut saqqummiunneqarnerata kingornatigit qaammatit marluk piffissaliussaasut qaangiuppata Naalakkersuisut aalajangissavaat eqqissisimatitsinissaq piviusunngortinneqassanersoq. Naalakkersuisut aalajangernerat § 18-mi malittarisassat malillugit naammagittaalliuutigineqarsinnaavoq.

Eqqissisimatitsinerup imarissavai eqqissisimatitsinermut aalajangersakkat arlallit nr. 1-imiit 8-mut taaneqartut.

Eqqissisimatitsinermut aalajangersakkat ilaat eqqissisimatitsinermut aalajangersakkat atuutsinneqarnissaanni oqartussaasut sorliit nakkutilliisuunissaat aalajangersaavigissavaa. Tamatumani pineqartuni aalajangersimasuni kommunalbestyrelse nakkutilliisuusinnaavoq, tamatumani kommune tamatumunnga isumaqataappat.

§ 16, imm. 2-mut

Tassani aalajangersarneqarpoq eqqissisimatitsilivinnissaq nunamut tamarmut paasissutissanik siammarterutitigit tamanut saqqummiunneqassasoq, pisariaqarpallu najukkami paasissutissanik siammarterutitigit. Tamanut saqqummiussinissaq

taaneqartoq kingulleq immikkut pingaaruteqarsinnaavoq nunaminertaq killilik eqqissisimatinnegassappat taamalu sumiiffimmi tassanerpiaq najugalinnik attuilluni.

§ 17, imm. 1, 2

Tassani aalajangersarneqarpoq eqqissisimatitsineq atorunnaarsikkumaneqarpat allangortikkumaneqarpalluunniit qanoq periuseqartoqassanersoq.

Imm. 1-imi pineqarpoq eqqissisimatitsineq Inatsisartut inatsisaata atuutilereernerani pilersitaasoq kingusinneruskullu atorunnaarsitaaniartoq allangortinniarnegartorluunniit. Tamatumani periuserineqassaaq eqqissisimatitserusunnermi periususoq, tassalu ilaatigut tusagassiutitigut nuna tamakkerlugu saqqummersartutigut tamanut saqqummiussilluni.

Eqqissisimatitsinerit allangortinneqarnissaannut aalajangersagaq § 16, imm. 1, nr. 7-imut naleqqussagaassaaq, tamatumani allassimalluni eqqissisimatitsinermut aalajangersakkani immikkut akuersissuteqarnissamut aalajangiisoqarsinnaanissaa. Uniuinerni pingaaruteqannginnerusuni eqqissisimatitsinermut aalangersakkanik allangortitsinnginnissaq pinngitsoorniarlugu immikkut akuersissuteqarsinnaanissamut periarfissaqartitsinissaq.

Taamaattorli eqqissisimatitsinermut allanguinerit annertuut, soorlu sumiiffimmik eqqissisimatitamik killilersuinerit imaluunniit eqqissisimatitsinerup siunertaa uniorlugu immikkut akuersissuteqarnerit immikkut akuersissuteqarnikkut pisassanngillat, eqqissisimatitsilernernulli periaatsit assigalugit ingerlanneqassallutik.

Imm. 2-mi pineqarput eqqissisimatitsinerit Inatsisartut inatsisaata atuutilinnginnerani Naalakkersuisut piviusunngortissimasaat. "Eqqissisimatitsinitoqqat" tamakkua atorunnaarsinneqassappata allangortinneqassappataluunniit pisariaqarportaaq eqqissisimatitsilernerimi periusissat atornissaat.

Imm. 3-mi siullermik pineqarput kommunit eqqissisimatitsineri Inatsisartut inatsisaata atuutilinnginnerani Naalakkersuisut akuerisaannik pilersitaasimasut. Kommuni pineqartoq pisinnaatitaavoq taamaattut atorunnaarsissallugit Naalakkersuisulli akuersisinneqaaqqaassapput. Immikkoortumi pineqartut aappaarat Naalakkersuisut akuersiseqqaanngikkaluarlugit kommunip eqqissisitsisimaneri. Eqqissisitsinerit taamaattut kommunip pineqartup atorunnaarsissinnaavai, kisiannili tamanna pillugu Naalakkersuisut ilisimatissavai.

Imm. 3-mi pineqarportaaq kommunalbestyrelsi pisussaasoq kommunip eqqissisimatitsinermik atorunnaarsitsinera tamanut ilisimatitsissutigissallugu. Ilisimatitsinerup qanoq innissaanut apeqqutaavoq pissutsit qanorpiaq innersut, tamatumani ilanngullugu eqqissisimatitsinerimi sorpiaat pineqarnerisut.

§ 17, imm. 4-mut

Tassani aalajangerneqarpoq Naalakkersuisut sumiiffimmut eqqissisimatitaasumut paaqqutarinneriaatsinik pilersitsisinnaasut eqqissisimatitsilernissamut periusissat malinngikkaluarlugit. Tamatumani pineqarput eqqissisimatitsinerit Inatsisartut inatsisaata atulinnginnerani atulereerneranilu pilersimasut.

Malittarisassami tassani tunngaviuvoq naapertuutissanngimmat paaqqutarinneriaatsit pisariaqartut piviusunngortinneqarsinnaassanngippata eqqissisimatitsilernermit periaatsit atunngikkaluarlugit.

§ 18-mut

Aalajangersagaq Naalakkersuisut aalajangiinerinut naammagittaalliorsinnaarmik imaqarpoq. Naammagittaalliuutit taamaattut suliarineqartassapput avatangiisit pinngortitarlu pillugit naammagittaalliuuteqartarfittut ataatsimiititaliami. Ataatsimiititaliaq taanna § 55-imi sukumiinerusumik allaaserineqarpoq.

Kapitali 6-imut. Pinngortitap pinnguisai

§ 19-mut

Aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq pinngortitarsuup pinnguisai naasut, uumasut ujaqqalluunniit immikkut pingaartumik nalillit inuiaqatigiit kalaallit pigigaat.

Aalajangersakkami saqqummiunneqarput assersuutissat pinngortitarsuup pinnguisaanik oqarnermi suna isumagineqarnersoq pillugu. Tamatumani ilaatigut pineqarput ujaranngorsimasut, assersuutigalugu uumasut miluumasut, qimerloqanngitsut naasulluunniit, kiisalu ullorissat anaat.

Aalajangersakkami taamaallaat pineqarput pinngortitarsuup pinnguisai immikkut naleqarluartut pingaaruteqarluartullu. Tassalu pineqarput pinnguisat immikkut illuinnartut, assersuutigalugu ujaranngorsimasut qaqutigoortut aalajangersakkap siornatigut pilersimasut.

Imm. 2-mi oqaatigineqarportaaq nassaat siuliini taaneqartut Nunatta Katersugaasivianut Allagaateqarfianullu nalunaarutigineqarlutilluunniit tunniunneqartassasut. Nunatta Katersugaasiviata Allagaateqarfialu taaneqartutut pisinnaatitaaneranut tunngaviuvoq allagaateqarfeqarnermut (toqqorsiveqarnermut) ilisimasaqarmata Naalagaaffeqatigiinnerullu iluani pisortat suliffeqarfiinut susassaqartunut suleqateqartuulluni.

Kapitali 7-mut. Asimi pinngortitat illersukkat

§ 21-mut

Pinngortitap pissusii marluk sananeqaatsimikkut allanngorteqqusaanngillat, tassami tatsit taratsumik imillit tarajulimmilluunniit imillit kiisalu puilasut kissartut pissusii allanngorteqqusaanngimmata.

§ 21-mi inerteqqut taamaallaat illoqarfiit nunaqarfiillu avataannut atuutsinneqarpoq; imaappoq asimi. Illoqarfiit nunaqarfiillu avataat Nunaminertanik atuisarneq pilersaarusiortarnerlu pillugit Inatsisartut peqqussutaat naapertorlugu aalajangersagaapput.

Tatsinik taratsumik imilinnik taaneqartarput tatsit imermik nalinginnaasumik imilinnut sanilliullugit ioninik akoqarnerujussuit. Ionit taakkua tassaasinnaapput kalcium- aamma magnesiumsalte kiisalu natriumklorid, hydrogenkarbonat imaluunniit sulfatsalte. Tatsit tarajuusut eqqaanni naasut naasartut ilisarnaatigaat immikkut taratsumut akiuussinnaassuseqarnertik. Naasut taakkua Kalaallit Nunaanni qaqutigoortut ilaatigut ilisarnaatigaat naasut salt-ensian, steppe-græs, tungujortutsiaq, fogleklo-braya kiisalu canadisk braya.

Atuakkani tatsit tarajullit tarajuusullu immikkoortinneqartarput. Tatsinik tarajulinnik taaneqartarput tatsit imertaat tarajoqarnerusut tatsilli tarajuusut tarajoqarnerujussuulluni (aqqusaarneqarsinnaassusit 1300 mmho sinnerlugu).

Tatsit tarajullit tarajuusullu nunap immikkoortuini sisamaniipput nunaviup silaannaanik silaannaqartuni siallerajunngitsuni.

Kalaallit Nunaanni nalunaarsorneqarsimapput tatsit tarajullit 16-it missaat tarajuusullu sisamat, tassalu pinngortitap sananeqaataa taanna qaqutigoortuuvoq.

Puilasut kissartut ukioq kaajallallugu assigiimmik kissassuseqartarput eqqaminniittunit ukiumut agguaqatigiissillugu kissarnerullutik. Tassalu nunatta kujataatungaani puilasoq 1 grad sinnerlugu kissassuseqartariaqarpoq puilasumik kissartumik taaneqassaguni. Kalaallit Nunaata sinnerani 0 grad celsius sinnerneqarsimaguni naammappoq. Puilasut taakkua sikunngisaannarput, taamaattumillu naasorpassuarnik naaffigineqarajuttarput. Puilasut ilaat qaqutigoortorujussuarnik naasoqartarput. Puilasut kissartut iluini eqqaannilu uumasut amerlasoorujussuusarput.

Kalaallit Nunaanni puilasut kissartut sumiiffinni sisamaniinnerupput. Tunumi Liverpool Landimi Blossomvillellu sineriaani, Narsami, Qaqortumi aamma Nanortallip kommuniani Qeqertarsuullu qeqertaani.

Eqqissimatitsinermi pinngortitap pissusii siuliini taaneqartut inatsisartut inatsisaata atuutilernerata kingorna allangorteqqusaanngillat. Tamatuma kinguneranik tatsit tarajuusut puilasullu kissartut *maannamut* atugaanerat nangiinnarsinnaavoq. Assersuutigalugu puilasumik kissartumik sapusersuineq maannatut ingerlaannarsinnaavoq, siunissamili sapusersuinissat § 21-mi aalajangersakkanut ilaatinneqarput.

Inerteqqutip sunik imaqarnera sukumiisumik nalunaarsorneqarsinnaanngilaq. Ataatsimut isigalugu oqartoqarsinnaavoq pineqartut tassaasut aaqqissuussinerit pinngortitap pissusianik allangortitsisut. Tunngaviatigut isigalugu allangortitsinerit tamarmik pineqarput, kisiannili allangortitsigallarnerit inerteqqutip avataaniipput.

Iliuutsinut nalinginnaasumik inerteqqutaasussanut assersuutigineqarsinnaapput tatsip tarajuusup imaluunniit puilasup kissartup sapuserneqarnera, tatsimi puilasumiluunniit naasulersueqqusaannginneq, tatsimut tarajuusumut imiinnarmik kuutsitseqqusaannginneq imaluunniit tatsip puilasulluunniit imaaqqusaannginnerat, kiisalu tatsip tarajuusup puilasulluunniit kissartup imermik igitassamik eqqaavigeqqusaannginnerat.

Tatsit tarajuusut taratsumilluunniit akullit, kiisalu puilasut kissartut illersorneqarnerisigut nunami maani masarsoqarfiit immikkorluinnaq ittut timalimmik illersorneqassapput, tamannalu Uumassusillit amerlasoorsuuneri pillugit isumaqatigiisummi aamma Masarsoqarfiit pillugit isumaqatigiisummi siunertat naammassineqarnissaannut peqataasutut isigineqarsinnaavoq. Tassalu tatsit tarajuusut puilasullu kissartut immikkut ittuunertik tunngavigalugu naasoqarlutillu uumasoqarput illersortariaqartunik.

§ 22, *imm. 1-mut*

Imm. 1 malillugu Naalakkersuisut malittarisassiorsinnaapput pinngortitap pissusii § 21-mi taaneqartut nalunaarsorlugit suunerallu killilerlugu. Tamatumani eqqarsaatigineqarpoq pinngortitap pissusii taakkua pillugit ilistersuusiornissaq aqqaataani paasinarsissagaluarpata taamatut ilistersuusiornissaq pisariaqartoq.

§ 23-*mut*

Tassani allassimavoq Naalakkersuisut § 21-mi inerteqqut saneqqunneqartissinnaagaat, kisiannili pissutsini immikkut ittuni aatsaat. Tamanna imatut paasisariaqarpoq Naalakkersuisut Inatsisartut inatsisaata aqunneqarnera sakkortuumik ingerlanniaraat, tamatumani ilu pissutaavoq pinngortitap pissusii illersugaasut nunatsinni pinngortitami qaqutigoortutut isigineqarmata.

Immikkut akuerineqarnissamut qinnuteqaatit nalilersugaaneranni ilaatigut nalilersorneqassapput aaqqissuussiniarneq suna pineqarnerseq, aammali ilanngullugu nalilertariaqarluni pinngortitap pissusiata pinngortitatut naleqassusia, assersuutigalugu naasut uumasullu suut sunnigaassanersut.

§ 24-mut

Naalackersuisut nalunaarusiornikkut aalajangersinnaavaat pinngortitap pissusii § 21-mi taaneqanngitsut ilanngullutik illersorneqarsinnaasut.

Pinngortitap pissusiinut kingusinnerusukkut - susassaqtullu tusarniaaffigereernerisigut - taamatut illersorneqartussatut ilanngunneqarsinnaasut tassaasinnaapput naasut, masarsuit, naqilluttat, orpikkallu assigiinngitsut. Tassalu pinngortitap pissusii taakkua tamarmik nunatsinni pinngortitap immikkoortigai.

Kapitali 8-mut. Asimi illersuutitut killigitat

Erngup nunallu naapiffii - kuuit sinaat sinerissallu - uumassusilinnik assigiinngissitaartorpasuarunik naammattuiffissaapput. Tamakkunani uumasorpasuaqarlunilu naasorpasuaqarpoq. Inuitaaq kuunnut kangerlunnulu kajungertarput. Tamaani piniarneq aalisarnerlu pisarput, aammattaaq illuaraliortoqartarpoq. Taamaammat kuuit sinaat sinerissallu illuliornermut, atuipilunnermut, nungullarsaanermut aserorterinermullu immikkut illersoriaqarput. Taamaammat siunnersuutigineqarpoq soorlu kuuit sinaat sinerissallu atuarlugit killiliisoqassasoq illersugaasunik.

§ 25-mut

Tatsit tarajornitsut tarajuusulluunniit, aamma puilasut kissartut § 21-mi taaneqartut, kiisalu kuuit eqqaanni imm. 1-imi taaneqartunik iliuuseqarfigeqqusaanngillat, allatulluunniit nunap pissusiinik allanngortitsiffiusunik iliuuseqarfigeqqusaanatik.

§ 25-mi inerteqqut taamaallaat illoqarfiit nunaqarfiillu killeqarfiisa avataannut, tassa asimut, atuuppoq. Nunaminertat atornerqarnerat pilersaarusiortifigineqartarnerallu pillugit inatsisartut peqqussutaatigut illoqarfiit nunaqarfiillu killeqarfii aalajangersaaffigineqartarput.

Aalajangersakkami sukumiinerusumik nalunaarsorneqanngilaq "nunap pissusia allanngorteq-qusaanngilaq"-mik oqarnek qanorpiaq paasisariaqarnerseq. Taamatut oqarnermi pineqartuni assersuutigineqarsinnaapput illuliorneq, naasulersuineq, naatitsineq paqqertitsinerlu.

Assaanerit ataavartussaangitsut soorlu qanganitsanik misissuinerit atatillugu assaagallarnerit nalinginaasumik inerteqqutikkut pineqanngillat.

Imerkissamaateqarfittut immikkoortitani imermik pissarsiniarluni iliuuserineqartut § 25-mi inerteqqummut ilaatinneqanngillat. Tamanna ilaatigut isumaqarpoq assersuutigalugu sanaartukkat pisortat imermik pilersuinerannut atorneqartut kuunnut tatsinullu § 25-mi taaneqartuni 100 meterinit qaninnerutillugit inissinnissaat inerteqqutaanngitsoq.

§ 25-mi pineqarpoq illersuutitut killigitap iluani pissutsit illersorneqarnerat. Tamanna isumaqarpoq kuuit tatsillu il.il. eqqaanni nunaminertanik atuinerit *pioreersut* ingerlaannarsinnaasut. Ass. illuaqqat pioreersut aalajangersakkamit eqqorneqanngillat, siunissamili illuaraliaasartussanut aalajangersagaq atuuttassalluni.

Tatsit tarajullit tarajuusullu, kiisalu puilasut kissartut pillugit eqqarsaatigalugit asimi pinngortitat illersukkat pillugit kapitalimut 7-mut nassuiaatit innersuussutigineqarput.

Tatsinut kuunnullu ungasissusissamik piumasaqaat nutaajunngilaq. Ullumikkut Naalackersuisut (Ineqarnermut, Attaveqarnermut Pilersuinerimullu Pisortaqarfik) nunaminertanik atugassanngortitsisarnermut atatillugu malittarisartakkaminnik periaaseqareerput, tamanut malitassamik aalajangersarneqartarluni illuaraq kuunniit 100 meterinik qaninnerusumut inissinneqassanngitsoq. Sisimiut Kommuniat kaammattuuteqarpoq asimi illuaqqanut nunaminertanik atugassanngortitsinerimi piumasaqaatigineqartassasoq kuunnut tatsinullu minnerpaamik 200 meterinik ungasissuseqartoqartassasoq, tamannalumi Naalackersuisut malippaat kommunimilu pineqartumi nunaminertanik atugassanngortitsisarnernut piumasaqaatinut ilanngullugu.

Kuuit tassaapput pinngortitap pissusii § 25-mut ilaatinneqartut. Kuuit tassatuaapput eqaloqarfiusut, § 25-mi "kuuttut" taaneqartut.

Pinngortitamik illersuinerup nukittorsarneqarnerata saniatigut tatsit tarajuusumik imeqartut aamma tatsit tarajornitsut, kiisalu kuuit puilasullu kissartut pillugit maleruagassat isigineqassapput anguniakkat, masarsoqarfinnik illersuineq pillugu Ramsarimi isumaqatigiissutip imarisaasa, naammassineqarneranut atasutut.

§ 26-mut

Tassani aalajangersarneqarpoq sinerissamit illoqarfiit nunaqarfiillu killeqarfiisa avataanni illersuiffiup killinga, taamaalilluni sissamiit 100 meterinit qaninnerusumi nunap pissusia allanngortinneqassanngitsoq, tamatumani ilanngullugit illuliornerit, naasulersuinerit naatitsinerillu imaluunniit kussiortiterluni imermik paaanerit. Tamatumani eqqarsaatigineqarput naatitsineq imermillu paaaneq nunalerinerimi inuussutissarsiummut tunnganngitsoq, tassami nunalerinerimi ingerlatat kingusinnerusukkat taaneqartutut inerteqqummut atanngimmata.

Sinerissap killinga tassaatinneqarpoq uleruttornerani nunap immallu (kangerluup) naapiffiat.

§ 27, imm. 1, 2 aamma 3-mut

Nunalerinermi ingerlatat imm. 1 malillugu §§ 25 aamma 26-imi malittarisassani pineqanngillat. Tassalu nunalerinermik ingerlataqarneq - nunalerinermut inatsisikkutaaq malittarisassaqaartitaasoq - inerteqqutini §§ 25-imi 26-imilu taaneqartuni pineqanngilaq. Tassalu assersuutigalugu savaatilimmut inerteqqutaanngilaq kuuk tikillugu sissarluunniit tikivillugu naggorissaanissaq.

Taamaatoq Naalakkersuisut imm. 2 malillugu nalunaarusiornermikkut aalajangersinnaavaat §§ 25 aamma 26 nunalerinermi ingerlatanuttaaq atuutissasoq.

§ 28-mut

Aalajangersakkakkut aalajangersarneqarpoq aatsitassarsiornermi ingerlatat - taamatuttaaq misissueqqissaarnerit qalluinerillu - atortussiassat aatsitassanit pisut pillugit inatsit malillugu ingerlanneqartut §§ 25-mi aamma 26-mi taamaalioqqusaannginnermut ilaatinneqanngitsut. Tassa imaappoq misissueqqissaarnerit qalluinerillu illersuiniarluni killeqarfiit pillugit inatsimmi aalajangersakkakkut akornuserneqassanngitsut.

§ 29-mut

Illuaqqatut piniariartarfittut aamma illuaqqatut annanniartarfittut paasineqassapput illuaqqat kommunimit imaluunniit kattuffimmit il.il. pilersinneqarsimasut pingaartumillu piniariarnermut atorneqartut imaluunniit ajornartorsiortoqalersillugu atorneqarsinnaasut. Illuaqqat inunnit ataasiakkaanit pilersinneqarsimasut taamaalillutik malittarisassap atortinneqannginnissaannik immikkut aalajangersakkami pineqanngillat.

§ 30-mut

Nunaminertanik atuineq pilersaarusiortarnerlu pillugit Inatsisartut peqqussutaat naapertorlugu nunami erseqqinnerusumik killilerneqartumi asimut pilersaarusiortoqarpat pilersaarusiaq taamaattoq §§ 25 aamma 26-mi inerteqqummut uniuissinnaavoq, tassunga ilaallutik asimi illuaqqat sinerissamiit 100 meterinik qaninnerusumi inissinneqarsinnaanerit pillugu aalajangersakkanut, qanorluunniit §

26-mi inerteqquteqaralarpat. Asimut pilersaarut taamaattoq Naalakkersuisunit akuersissutigineqartussaavoq.

§ 31-mut

Pissutsini immikkut ittuni Naalakkersuisut §§ 25 aamma 26-imi malittarisassat uniorneqartissinnaavaat. "Pissutsini immikkut ittuni" oqartoqarmat imaappoq Naalakkersuisut inatsit sakkortuumik atortinniaaraat.

§ 32-mut

Naalakkersuisut malittarisassiorsinnaapput pinngortitat §§ 25 aamma 26-imi taaneqanngitsut aamma illersuiffimmik killilerneqassasut.

Tamatumani eqqarsaatigineqarsinnaavoq illersuiffissat killilerneqarsinnaasut naasut, masarsuit, naqilluttat, orpiit, pallerit, siit, napaartut orpikkallu pinngortitalluunniit sananeqaatai immikkut ittut pillugit.

*Kapitali 9. Uumasut nujuartat naasullu assigiinningsut
allamut nuunneqartarnerat, pigineqartarnerat, eqqunneqartarnerat
anninneqartarnerallu il.il. nioqutigineqarnerallu:*

§ 33, imm. 1-mut 2-mullu

Uumasut, naasut aammalu uumasuaqqat isaannarmik takuneqarsinnaanngitsut Kalaallit Nunaanni namminermi naammattuugassaaneq ajortut siaruarterneqaratillu pigineqassanngillat. Aalaja-ngersagaq taanna uumassusillit amerlasoorsuunissaat pillugu konventionimut, Kalaallit Nunaannut aamma atuuttumut, naapertuulluinnarpoq tassami malittarisassaq taama ittoq atorlugu uumassusillit assigiinningsut nunami namminermiittut aamma illersorneqartussaammata.

Imm. 2.-imi inerteqqummi aamma pineqarput pinngortitami uumasut, nunatsinni pinngortita-meereersut, assersuutigalugu tuttuq umimmaallu, nunatsinnut eqqunneqarnissaat kissaatigineqaraangat.

Pinngortami kinguaassiortitsineq oqaatigineqarmat annerusumik eqqarsaatigineqarput eqaluuteqarfii assigisaalluunniit, tassa taakku "matoqqasuunngikkaanngamik" pinngortitamilluunniit immikkoorluinnartuunngikkaanngamik.

Naalackersuisut aalajangersakkap sanioqqunneqarnissaa akuerisinnaavaat, tamatumunngalu atatillugu pinngortitaq illersorniarlugu piumasaaqateqarsinnaallutik. Sanioqqutsineq pissaaq naliliinerup § 41-imi piumasarineqartup assinganik pinngortitamut tamatumuma kingunissaanik naliliineq aallaavigalugu, tassa imaappoq malittarisassap sanioqqunneqarnissaanik qinnuteqartup siaruarterinissamut uumasuuteqarnissamulluunniit pilersaarutit nassuiassavai kiisalu suliap nunamut imaluunniit kangerlummut immamulluunniit aammalu pinngortitamut sunniutissaatut isigineqartut nassuiassallugit, tamatumunnga ilanngullugu uumasunut naasunullu nujuartanut qanoq sunniuteqarnissaat.

Malittarisassanik sanioqqutsineq taanna aamma siammasinnerusumik atuuttussanngortinneqarsinnaavoq, tamatumunnga ilanngullugu soorlu naasunik aalajangersimasunik siammarterinissamut akuersissuteqartoqarsinnaalluni.

§ 33, imm. 3, 4 aamma 5-imit

Imm. 3 malillugu Naalackersuisut uumasunik naasunillu kiisalu uumasuaqqanik isaannarmik takuneqarsinnaanngitsunik nungusaanissaminnut periarfissinneqarput, tassa taakku uumasunut, naasunut uumasuaqqanullu isaannarmik takuneqarsinnaanngitsunut pinngortitami namminneerlutik naammattuugassaasunut navianarsinnaasutut isumaqarfigineqarpata. Taamaaliortoqarsinnaavoq uumasut il.il. aalajangersimasut akuersissutigineqanngitsumik pinngortitamut siammarneqarsimappata, nassatarisoorneqarsimappata imaluunniit isumaminneerlutik sumiiffimmiit sumiiffimmut allamut siammarisimappata.

"Nassatarisuukkanik" oqarnermi eqqarsaatigineqarpoq inuit taama piniaratik uumasunik il.il. pinngortitamut siammarterisoortarnerat, tassa taama siunertaqanngikkaluarlutik, soorlu umiarsuit pertujaallisaataata erngup aniatinneratigut, uumassusillit soorlu qisunniissimasut, imaluunniit uumasut il.il. umiarsuarni Kalaallit Nunaanni umiarsuliavinnut nunalittunut "sianigineqaratik ilaasimasut".

Imm. 4 malillugu Naalackersuisut malittarisassiorsinnaapput uumassusilinnik imm. 1-imi taaneqartunik eqqussisoortoqarnissaa pinngitsoorniarlugu. Massakkorpiaq tamakku pillugit malittarisassiornissaa pisariaqarsorineqanngilaq, kisiannili nunat tamalaat akornanni ajornartorsiut taanna pillugu suliaqartoqarpoq. Tamatumunnga atatillugu nunat tamalaat akornanni tamakku pillugit malittarisassiortoqarsinnaanera pillugu isummanik saqqummiussisoqartarsimavoq. Malittarisassiortoqassappat, taakkulu Kalaallit Nunaannuttaaq atuutilissappata, taava aalajangersagaq taanna tunngavigalugu Naalackersuisut pisussaaffinnik taama ittunik naammassinninniarsinnaapput.

Imm. 5 malillugu uumasunik nujuartanik kiisalu naasunik pinngortitami maaniinnaq naasartunik sumiiffimmiit sumiiffimmut allanut nuussineq siammarterinerlu taamaallaat pisinnaapput Naalackersuisut akuersinerisigut. Aalajangersakkakut

siunertarineqartoq tassaavoq pinngortitap illersorneqarnissaa kissaatigineqarmat, tassami taamatut nuussisoqartinnagu siammarterisoqartinnagulu taama iliornerup kingunissai peqqissaartumik misissorneqartariaqarmata. Ukiut ingerlaneranni taamatut nuussisoqartarlunilu siammarterisoqartarsimavoq killeqartumik, soorlu umimmaat Kangerlussuarmiit Ivittuunut nuunneqarsimapput.

§ 34-mut

Miluumasunik timmissanillu ungalusat iluini uumasuuteqarnissamut inerteqqut taamaallaat miluumasunut timmissanullu *nujuartanut* atuuppoq. Taamaalilluni ungalusat iluini nersutaateqarneq, ass. savanik, kukkukuunik il.il. qimmiuteqarnerluunniit kiisalu tasiliani aalisagaateqarneq inerteqqummut ilaatinneqanngillat.

§ 35-mut

Ullumikkut malittarisassat uumasut naasullu nujuartat iluaqutigineqarnerannut atuuttut Kalaallit Nunaannut atuutereerput. Tassallu Washingtonimi nunat tamalaat isumeqatigiissutaat (CITES) naasut uumasullu nungutaaqqajaasut nunat tamalaat akornanni nioqputigineqartarnerannut tunngasoq Kalaallit Nunaannut atuuppoq.

§ 36-mut

Uumasut naasullu eqqissisitaalluinnartut taaneqartut tassaapput ukiup ingerlanerani sukkulluunniit piniaqqusaanatillu katersoqqusaanngitsut.

Aalajangersagaq naapertorlugu uumasut naasullu eqqissisitaalluinnartut, taakkulu pisataasa ilaat, nioqputigineqarnerat inerteqqutaavoq. Taamaattorli uumasunik eqqissisitaalluinnartunik, taakkulu pisataasa ilaannik, pigisaqarneq inerteqqutaanngilaq. Taamaattorli § 36, imm. 2 naapertorlugu uumasunik taamaattunik pigisaqarneq pillugu, aamma uumasunik taamaattunik pigisaqaaqusaannginneq pillugu, Naalakkersuisut malittarisassiorsinnaapput.

Kapitali 10-mut. Uumassusillit kingornussisarnermut pisataasigut pisuussutit

Pinngortitamik illersuineq pillugu inatsit ullutsinnut naleqquttooqqullugu uumassusillit kingornussisarnermut pisataat pillugit aalajangersakkat ilanngunneqarnissaat pisariaqarpoq ilaatigut pisuussutit taamaattut atorneqarnerisa inuiaqatigiinnut iluaqutaanissaat qularnaarniarlugu.

Kapitali taanna uumassusillit kingornussisarnermut pisataannut tunngasuvoq, taakku pinngortitami namminermi naammattuugassaasarpur uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut allanngortitat kapitali 11-imi taaneqartut pinngortitami namminermi naammattuugassaaneq ajortut pisarnerisa paarlattuanik. Uumassusillit kingornussisarnermut pisataat tamakku naasunit, uumasunit kiisalu uumasuaqqanit isaannarmik takuneqarsinnaanngitsunit il.il. pisuusinnaapput.

Uumassusillit kingornussisarnermut pisataasigut pisuusutit tamakku annermik tassaapput uumasuaqqat isaannarmik takuneqarsinnaanngitsut. Kalaallit Nunaanni uumasuaqqat isaannarmik takuneqarsinnaanngitsut assigiinngissitaartorpassuusut ilisimatusarnikkut nalitoorsuunnaratik; aammali iluanaarniutigineqarluarsinnaapput. Nassaarineqareersimapput uumassusillit soqutiginaatillit kiisalu uumassusillit enzymillu ilisimaneqariinngitsut iluanaarniutigissallugit soqutiginaateqartut sulit nassaarineqarsinnaapput. Tassalu Kalaallit Nunaanni pinngortitaq uumasoaqarfinnik avatangiisaanillu immikkuullarilluinnartunik peqarpoq, soorlu puilasut nillertut kissartullu imaluunniit radiup qinngornillit, sermertat, sermersuaq aammalu Ivittuut eqqaanni immap iluaniittut Ikaat, tassa ilaannamininngui taanniaannarlugit. Uumassusileqarfinni immikkuullarissuni uumasuaqqat isaannarmik takuneqarsinnaanngitsut enzymiliortarput kissarnikitsumi atuussinnaasunik, taamaammallu suliffissuaqarnikkut sulianik nutaamik, nukimmik ileqqaarutaasumik eqqiluisaarnartumillu atorineqarsinnaanerata takorloorneqarsinnaavoq. Taamaammat takorloorneqarsinnaavoq uumassusilinnik tamakkuninnga nunat allamiut iluaquteqarnissaminnik ukiuni aggersuni soqutiginnilerumaartut, soorlu uumassusilinnik issimut akiuussinnaasunik assigiinngitsunik tunisassiornermi atorineqarsinnaasunik.

Kapitali 10 inuit kingornussisarnermut pisataasa pisuusutaannut ilanngussinngilaq, taamaalillunilu peqqinnissaqarfimmi peqqinnissakkullu ilisimatusarnermi inuit pisataannik paasissutissartaannillu pisariaqarfiatigut peersinissamut, katersinissamut, toqqortaqarnissamut nalunaarsuinissamullu akerliunaviannngilaq.

Uumassusillit amerlasoorsuunerat assigiinngissusiilu pillugit konventioni - aammattaaq Kalaallit Nunaannut atuuttoq - tamatumani malittarisassanik pingaarutilinnik imaqarpoq. Taakkunani ilaatigut oqaatigineqarpoq nunat tamarmik pisuusutiminnut taakkulu iluaqutigineqarnerannut tamakkiisumik oqartussaassuseqartut, aammalu kinaluunniit akuersisummik pissarseqqaarsimatinnani uumassusillit kingornussisarnermut pisataannik katersuinnaanngitsoq. Taamattaaq oqaatigineqarpoq ilisimatusarnermit, ineriartortitsinermit kiisalu iluanaarniutigineqarneranni pissarsiat naapertuilluartumik naligiissumillu agguarneqassasut, aammalu nunat uumassusilinnik atuisinnaatitsisut uumassusillit teknikikkut ilisimatusarfigineqarnerannut peqataanissaminnut periarfissaqartut.

Inatsimmi aalajangersakkatigut qularnaarneqassaaq Kalaallit Nunaata "ineriartornermut malinnaajuarnissaa" aammalu uumassusillit amerlasoorsuunerat assigiinngissusiilu pillugit konventionikkut pisussaaffinnik timitaliinissaa.

§ 37, imm. 1 aamma 2-mut

Imm. 1-imi ilaatinneqarput Kalaallit Nunaanni uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut pisuussutaat inatsisartut inatsisaanni pineqartut tunngaviatigut pissarsiarineqarsinnaasut tamarmik pineqarput. Tamatuma ilaatigut kinguneraa, aalisakkat, uillut, raajat qaleruallillu allat aalisarnermut inatsimmi ilaatinneqartut § 3, imm. 2 naapertorlugu ilaatinneqanngimmata. Taamatuttaaq uumasut nujuillisakkat soorlu savat naasulluunniit naatinniartakkat uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut pisuussutaat pineqanngillat.

Aalajangersakkap siamasinnerujussua pissutigalugu ilaatitsinnginnissat arlallit aalajangersaavigineqarnissaat pisariaqarpoq. Taamaammat imm. 2-mi ilaatitsinnginnissanik marlunnik imaqartitsisoqarpoq, taakkualu assigiissutigaat, pissarsiniarneq il.il. pineqarpat, siunnersuummi maleruagassat imaluunniit aalajangersakkat siunnersuut naapertorlugu aalajangersakkat ataqqineqarpata atuutissasut. Assersuutigalugu ilaatitsinnginnissat uumasunik eqqissisimatitanik imaluunniit sumiiffinni eqqissisimatitsiviusuni katersinissamut inerteqquteqarflluinnartunut ilaatitsinngillat. Pissusissamisoorluinnartuuvorlu, Kalaallit Nunaanni allanik inatsiseqartitsisoqarpat, maleruagassat taamaattut ataqqineqassasut, § 37-mmi maleruagassat taakkua allanngortinneqarnissaat siunertarinngimmagu.

Imm. 2, nr. 1-imi pissarsinermi toqqaannartumilluunniit atuinermi pineqarput soorlu miluumasut timmissallu inerteqqutaanngitsumik pisarineqarsimasut, tassunga ilanngullugu inuussutissarsionnissaq siunertaralugu pissarsiat, imaluunniit soorlu paarnanik nunianneq.

Oqariartaaseq "toqqaannartumik atuneq nerisaqarnerluunniit" isumaqarpoq, soorlu naasunik katersinissaq inerteqqutaanngikkaluartoq, taakkunanga uumassusillit kingornussisarnermut pisataat soorlu inuussutissarsiornermi bioteknologimi siunertanut atorneqarnissaat inerteqqutaassaaq, tamannami "toqqaannartumik atuinertut" taaneqarsinnaanngimmat. Uumasuaqqat tappiorannartut ilaatitsinnginnissamut aalajangersakkani pineqanngillat, taakkua inussutissarsionnissaq siunertaralugu akuerisaammata. Uumassusillit kingornussisarnermut pisataat taakkunangaanneersut inuussutissarsiornermut siunertarineqartut atorneqarnissaat taamaammat imm. 1-imi maleruagassat naapertorlugit paasissutisseeqqaarluni akuerineqartussaapput.

Erseqqissaatigineqarpoq uumassusillit kingornussisarnermut pisataasigut pisuussutaasa pigisussaaitaanerisa Kalaallit Nunaata avataani atuutinnginnissaa, soorlu kingornussisarnermut pisatat paarnani naasuniluunniit, imm. 2, nr. 1 imaluunniit nr. 2 naapertorlugu inerteqqutaanngitsumik katersorneqartut kingornalu Kalaallit Nunaanniit inuussutissarsiornermi bioteknologimi siunertanut atorneqartussat anninneqartussat.

Imm. 2, nr. 2-mi pineqarput nammineq atugassatut siunertarineqartut, soorlu naasut nammineq katersassatut katersorneqartartut, sullerngit sukisaarsaatigalugu katersorneqartartut, atuaqatigiit naasunnanniarneri assigisaallu.

§ 37, imm. 3-mut

Imm. 3-mi pineqarput imm. 1 malillugu akuersissuteqarnermi piumasaqaatit aalajangersarneqarsinnaasut pisuussutinik imm. 1 malillugu inuussutissarsiutigalugu ilisimatusarnikkut iluaquteqarnikkut aningaasanik pissarsiat naammaginartumik kalaallinit inuiaqatigiinnit pissarsiarineqarnissaat uumassusillit amerlasoorsuunissaannik isumaqatigiissummut naapertuunnerata qulakkerneqarnissaa.

Erseqqissaatigineqarpoq uumassusillit amerlasoorsuunissaannik assigiingitsuunissaannillu isumaqatigiissutip piumasaqaatigimmagu, aalajangersakkat naammaginartumik aquneqarnissaat, imaappoq ima killilersuitigissanngillat, taamaaliorsinnaanerit ajornartinneqarluinnassallutik, peqatigitillugulu nunat taamaaliorusullutik kissaateqartut immikkoortinneqannginnissaat.

Erseqqissaatigineqassaaq isumaqatigiissutit uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut pisuussutaannik katersuinissamut aalajangersakkat paasiuminaatsorujussuusinnaammata, pingaartumik bioteknologimut nioqqutissiassanik ineriartortitsinermut tunngasunik katersuinerusussaagaangamik. Soorlu pingaaruteqarsinnaavoq nioqqutissiortutut akileraarusiinerit, piginnittussaanerit assigisaallu isummerfigineqarnissaat. Taamaammat pisariaqarsinnaavoq, Naalakkersuisut ilisimasalinnik ikiortissarsiortarnissaat, soorlu inatsisilerituunik, taamaattuni isumaqatigiissutit paasiuminaatsut pineqaraangata.

§ 37, imm. 4-mut

Imm. 4 malillugu Naalakkersuisut Kalaallit Nunaata uumassusillit kingornussisarnermut pisataannik pisuussutaasa misissorneqarnerinut iluaqutigineqarnerinullu malittarisassiorsinnaapput. Tamatuma ilaatigut kinguneraa, Naalakkersuisut imm. 2-mi ilaatinneqanngitsut annertusisinnaagaat, erseqqissarlugit ilaartorlugillu.

Naalakkersuisut Kalaallit Nunaata uumassusillit kingornussisarnermut pisataannik pisuussutaasa misissorneqarnerinut iluaqutigineqarnerinullu aalajangersaasinnaanerat aamma Kalaallit Nunaanni ilisimatuussutsikkut ilisimatusarnernut ilaavoq, maana aalajangersakkat atuuttut nutarterneqassappata imaluunniit naammangitsutut nalilernerqarpata.

Taamatuttaaq innuttaasut aalajangersaalernerni peqataatinneqartarnissaat pillugu periarfissiisoqarpoq, imaappoq imm. 1, 3 aamma 4 malillugit aalajangiinernut. Taamatut peqataatitsineq piaartuusinnaavoq, soorlu imm. 1 aamma 3, pisariaqarpallu imm. 4, naapertorlugit isumaqatigiissummik annertuumik isumaqatigiisusiortoqartillugu, kommunit, soqutigisaqaqatigiit, ilisimarusarfiit

assigisaallu isumaqatigiissutissamut tusarniaavigineqarnerisigut imaluunniit missingiummik naalisakkamik tusarniaavigeqquneqarnerisigut. Taamatut tusarniaanermi saqqummiussinermiluunniit soorunami illuatungeriit qanoq isumaqatigiissutigimanerannik imarisaaq niuernermi isertuussinissamik ataqqinnittuussaaq.

Imm. 4 malillugu nalunaarutissamik assigisaannilluunniit aalajangersaanissamut pisariaqartitsisoqarunangilaq, kingornali nunani tamalaani ineriartorneq pisariaqartilersinnaavaa.

Kapitali 11-imut. Uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut allanngortitat

Pinngortitap illersorneqarnissaa pillugu inatsit ullutsinnut naleqquttooqqullugu uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut allanngortitat (naalisarlugit GMO-nik (Genetically Modified Organism') taaneqartartut) pillugit aalajangersagaqarnissaa pisariaqarpoq, tassa ilaatigut qularnaarniarlugu uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut allanngortitat iluaqutigineqarneranni, atornerqarneranni aqunneqarnerannilu pinngortitap kiisalu inuit peqqissusiisa illersorneqarnissaat. Tamatumunnga peqqutaanngitsuunngilaq, bioteknologimi nioqqutissiornerup ineriartornerujussua. Taamaammatt Kalaallit Nunaat - piffissami sivikikkaluartumiluunniit - bioteknologimi nioqqutissiaqalersinnaanissani pinngitsoorsinnaanngikkaa, taamaammallu unammilligassat ulorianaateqarsinnaasut naammattoornissaannut piareersimasariaqarluni, iluaqutigineqarsinnaasunillu atorluaasinnaalerluni.

Uumassusillit kingornussisarnermut pisataat kapitali 10-mi taaneqartut pisarnerisa paarlattuannik uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut allanngortitat pinngortitami namminneerlutik naammattuugassaaneq ajorput, kisiannili "sanaaginnaallutik". Inatsilli taamaallaat uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut allanngortitaannut *uumassusilinnut* tunngasuuvoq, imaappoq uumassusillit kingornussisarnermut pisattaminnik ingerlatitseqqissinnaasut.

Kapitali 11-imi pineqarput uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut allanngortitat uumassusillit, tassunga ilaallutik nakorsaasiormi inuussutissalerinermilu ilaatinneqartartut. Kapitali 11-ip nakorsaait, akiuussutissat, timip pisataanik nuussinermi atortut nakorsaanimilu atortut qanorluunniit ittut eqqunneqarnissaat atornerqarnissaa ajornartoqartinngilai. Imaappoq maanna nakorsaatinik atuineq akornutitaqanngitsumik ingerlaannarsinnaavoq. Kapitali 11-ittaaq kingornussisarnermi pisattat allanngortitat inuussutissalerinermi atornerqarnissaat ajornartinngilaa, aatsaat nioqqutissiat taamaattut Inatsisartut inatsisaata atuutilinnginnerani inuussutissani atornerqarsimappata. Nioqqutissiat "nutaat" qanoq nakkutigineqarnissaat, imm. 3-lu naapertorlugu inuussutissanik nioqqutissiornermi immikkut akuersissuteqartoqarsinnaanera pissanersoq, tamanna inatsisartut inatsisaata atuutilernerata kinguninngua nalilerneqarumaarpoq.

Kapitali 11-imi kingornussisarnermi pisattat allanngortitat tamarmik pineqarput, taakkumi pinngortitamut inuillu peqqissusaannut ulorianaateqarsinnaammata, aammali ataani Cartagena Protokolip taakkua tamaasa pimmagit.

Uumassusillit kingornussisarnermut pisataat ima nalileruminaatsigaat, danskit kalaallillu oqartussaasuisa ingerlaavartumik oqaloqatigiittarnissaat pissusissamisuussalluni, taakkua suliassaqarfimmik aqutsisuusut. Taamaalilluni Kalaallit Nunaat ilaatigut suliassaqarfimmut nutaajusumut ilisimaligassanik misilittakkanillu pissarsiniarsinnaavoq, Kalaallit Nunaannut nutaajusumut, kisiannili suli allanngoriartuinnartumut. Pisariaqarsinnaassaarlun Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu oqartussaasut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiorpata.

Uumassusillit amerlasoorsuunissaannut assigiinngitsuarnissaannullu isumaqatigiissutip uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut allanngortitat uumassusillit amerlasoorsuunissaanni piujuaannartitsinissamut nungusaataannngitsumillu atuinissamut ajoqutaasinnaasut aalajangersaavigineqarnissaanni nunat aalajangersagaliornissaannut pisussaaffilerpai. Isumaqatigiissumissaq inuit peqqissuunissaasa sianiginiarneqarnissaat pineqarpoq. Taamatuttaaq annissinermi taamaattut ulorianaateqarsinnaanerisa paasisutissiissutitaqartinneqartarnissaat pisussaaffilerneqarpoq. Kalaallit Nunaat ullumikkut taamatut pisussaaffilerneqarperpoq, maannamulli taakkua suli piviusunngortinneqarnissaat pisariaqarsimangilaq.

Uumassusillit amerlasoorsuunissaannut aalajangersakkat tunngavigalugit 90-ikkut naaneranni uumassusillit isumannaatsuunissaat pillugu immikkut aalajangersagaliortoqarpoq, Cartagena Protokollimik (isumaqatigiissummut tapiliussamik) taasanik.

Uumassusillit isumannaatsuunissaannut Cartagenami tapiliussap siunertaraa uumassusillit kingornussisarnermut pisattamikkut allanngortitat killeqarfiit pitarlugit nuunneqartarneranni, passunneqartarnerannilu pinngortitap illersorneqarnissaa inuillu peqqissuunissaasa sianiginiarneqarnissaat.

Danskit naalackersuisuisa Cartagenami tapiliussaq Kalaallit Nunaannut immikkut sianiginiagassartalerlugu atsiorsimavaat.

Pinngortitamik illersuineq pillugu inatsisip akuersissutigineqarnerata Kalaallit Nunaata Cartagenami tapiliussamik naammassineqarnissaanut inatsiseqartitsinikkut tunngavississavaa. Inatsisissatut siunnersuut akuersissutigineqassappat Naalackersuisut suliassaqarfimmi nalunaarusiornikkut sukumiinerusumik ingerlatsinissaminut pisinnaalissaaq. Taamaalinerani Inatsisartut akuersissutigisinnaavaat, Kalaallit Nunaata Cartagenami tapiliussamut ilaatinneqarnissaa.

Kapitali 12-imut. Pinngortitami angalaneq uninngaarnerlu:

§ 39, imm. 1 aamma 2-mut

Imm. 1-imi kikkulluunniit pinngortitami angalaarsinnaatitaanerat uninngaarsinnaatitaanerallu aalajangersarneqarpoq. Tassalu kikkulluunniit pisinnaatitaaffeqarnerat tamatumani malunnartinniarneqarpoq.

Imm. 2-imili aalajangersarneqarpoq pinngortitami killilersugaanani angalaarsinnaatitaaneq uninngaarsinnaatitaanerlu, aamma tamatumani suliat ilanngullugit, atuutinnigimmat sumiiffinnut eqqissisimatitsinissamik aalajangersaavigineqarsimasunut imaluunniit kikkulluunniit angalaarsinnaatitaanerannik uninngaarsinnaatitaanerannillu killilii ffiusimasunut. Taamaattoqarsinnaavoq soorlu inatsimmi kapitali 2-miit 4-mut naapertorlugit angallannermut killilersuisoqarsimatillugu.

§ 39, imm. 5-mut

Pinngortitami angalaarneq uninngaarnerlu pillugit Naalackersuisut malittarisassiorsinnaapput, tamatumani ilanngullugu assartuutit motorillit atorneqarnissaat pillugu. Avatangiisinut ajoqutaanngitsumik angallattoqartillugu avatangiisit pillugit peqqussummi assartuutit motorillit atorneqarnerat pillugu malittarisassanut tapertassatut aalajangersagaq eqqarsaatigineqarpoq.

§ 39, imm. 6-mut

Angalanermik aaqqissuisup ilisimasortamik atuinissaminut pisussaaffeqarnera pillugu Naalackersuisut malittarisassiorsinnaanerat pillugu aalajangersagaq taanna inatsimmut ilanngunneqarpoq qasseeriarluni paasinarsisarsimammat tamanna kissaatiginartuusoq, tassa takornariartitsisoqartillugu ilisimasortaqaarnissamik Naalackersuisut allaffissornikkut piumasaqarsinnaatitaagaangata.

Sumiiffinni eqqissisimatitaasuni angalanermik aaqqissuussisoqaraangat aalajangersagaq atorneqartarsinnaavoq.

Kapitali 13. Pinngortitamik paaqqutarinninneq pissuserisimasaatullu ilerseqqitsitsineq

§ 40, imm. 1, 2 aamma 3-mut

Imm. 1-imissaaq aamma sumiiffinni eqqissisitaanngitsuni pinngortitamik paaqqutarinnineq pillugu malittarisassiortoqartariaqarsinnaanera naammassineqarpoq.

Imm. 2-mi aalajangersagaq kinguneqassaaq sumiiffinni erseqqinnerusumik taasani Naalakkersuisut eqqissisitsinngikkaluarlutik nunap pissuserisavia illersorniarlugu aalajangiisinnaasut, tamatumani aamma naasut nunallu sananeqaatai illersorniarlugit.

Naasut illersorneqarnerannut assersuutaasinnaasut tassaapput soorlu sumiiffiit eqqissisimatitaasut uumasunit nujuartanit mangiarfigineqarpallaarnissaanut illersorneqarnerat, imaluunniit umimmannik nuussisoqarnerani naasut illersorneqarnerat.

Nunap sananeqaataata illersorneqarnerani pingaartumik eqqarsaatigineqarput nunap nungujartornera tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pinngitsoortinniarlugu iliuutsit.

Nunaminertani nunalerinermik ingerlataqarfiusuni nunap ilusaata illersorneqarneranut aalajangersakkap atorineqarnissaa eqqarsaataanngilaq. Tamatumani inatsisit allat atuupput.

Imm. 3 naapertorlugu Naalakkersuisut malittarisassiorsinnaapput nunaminertat maanna nunaleriffittut atorineqartut nunaleriffiujunnaartussanngorlugit. Tamatumani eqqarsaatigineqarput nunaleriffinniittut suli naatitsivigineqarsimanngitsut.

Imm. 3 naapertorluguttaaq Naalakkersuisut periarfissaqarput siunissami nunaleriffinngorsinnaasut nunaleriffiusussaajunnaartussanngorlugit malittarisassiussallutik. Tamanna pisariaqalersinnaavoq nunami pinngortitap pissusia nunalerisoqalerneratigut annertuumik ajorseriartussaassapat.

§ 40, imm. 4-mut

Naalakkersuisut sumiiffiit eqqissisimatitaanngitsut aquneqarnerat pillugu pilersaarutit pillugit malittarisassiorsinnaapput, ilaatigut sumiiffiup taama ittup naleqquttumik paarineqarnissaa qularnaarniarlugu.

Aqutsinissamut pilersaarutit suliarineqassappata suliarineqarnerat kommunit attorneqartut suleqatigalugit pissaaq.

Kapitali 14-imut. Pinngortitamut sunniutaasussanik nalilersuineq

Annertuunik sanaartortoqartinnagu imaluunniit sanaartukkanik suliffeqarfinnilluunniit inissiisoqartinnagu, tassa nunap pissusianik imaluunniit imartanik allanngortitsisussanik imaluunniit pinngortitamut sunniuteqartussanik,

nassuiaasiortoqartarnissaa - pinngortitamut sunniutissanik nalilersuiffiusumik - suliap nunamut/kangerlummumut - aammalu immamut pinngortitamullu sunniutissaasa nassuiarneqarnerinik imaqartumik, suliaqartoqartarnissaanik kissaat § 41-mi aalajangersakkamut tunngaviuvoq.

Sanaartornernut il.il. sunniutissanik nalilersuinissamik piumasqaateqarfiusinnaasunut assersuutitut taaneqarsinnaapput aqqusinniornerit erngup nukinganillu innaallagissiorfiliorerit.

Tassalu annertuumik sunniutissat tamatumani pineqarput; pineqartummi tassaassapput suliat, nunamut/immamut kangerlummullu imaluunniit pinngortitamut annertuumik sunniuteqartussatut isumaqarfigineqartut, aamma tamatumunnga ilanngullugit uumasunut naasunullu annertuumik sunniuteqarsinnaasut.

Nassuiaammi taama ittumi siunertarineqartoq tassaavoq suliat soorlu nunap pissusianut imaluunniit uumasunut naasunullu qanoq sunniuteqarnerannik Naalackersuisut naliliineranni pitsaasumik tunngavississallugit. Aammattaaq nassuiaat tunngavigalugu Naalackersuisut suliamik akuersissagaluarpata piumasqaateqassanersut naliliisoqarsinnaanngussaaq.

Pinngortitamut sunniutissanik nalilersuinerit aqputigalugittaaq kommunit suliniaqatigiiffiillu aammalu peqatigiiffiit kiisalu nunaqqataasut periarfissaqarnerulissapput suliat annertunerusut aallartinneqartinnagit nunap pinngortitalu sunnerneqaatissaasa paasilluarnissaannut oqaloqatigiissutiginnissaannullu.

Nassuiaat suliarineqassaaq sulianik taaneqartunik pilersaaruteqartumit. Tamatumunnga pissutaasoq tassaaginnarpoq suliap aallartinnerani tassunga ilisimasaqarnerpaasoq tassarpiaammat suliap piviusunngortinneqarnissaanik pilersaaruteqartoq. Kiisalu taama malittarisassaqarneq mingutsitsisup akiliisarnissaanik nalinginnaasumik periaatsip tunuliaqutaanut naapertuulluinnarpoq.

Avatangiisinut sunniutissanik nalilersuinernik suliaqartarnissanik piumasqaat ilaatigut suliffeqarfiit immikkut annertunerusumik mingutsitsisartut avatangiisit eqqarsaatigalugit akuerineqartarnissaannik avatangiisit pillugit peqqussummi piumasqaammumut atatillugu isigineqassaaq. Taamaalilluni avatangiisit pillugit peqqussutip siunertaa ilaatigut tassaavoq mingutsitsinerup aalajangersimasup pinaveersimatinnissaa killilerneqarnissaaluunniit, toqqaannanngitsumik pinngortitamut aamma iluaqutaasinnaasoq.

§ 42-mut

Aalajangersarneqarpoq § 41, imm. 1-imi piumasqaatit aatsitassarsiornermik ingerlatanut atuutissanngitsut. Atortussiassat aatsitassanit pisut pillugit inatsit malillugu ingerlataqarniartut - soorlu ujaasinernik qalluinerinillu - inatsimmut

tassunga nassuiaatit malillugit taama ingerlataqalinnginnerminni ingerlatassamik avatangiisinut sunniutigissaanik allaaserisartussaareerput.

Kapitali 15-imut. Takoqqusaarutit silaannarmiittut

§ 44-mut

Allagartarsuit nalinginnaasut il.il. saniatigut takoqqusaarutit tassaasinnaapput takoqqusaarutit qaarsunut il.il. qalipatat.

Inerteqqut aaqqissuussinerni ataavartussaannngitsunut il.il. sivilunerpaamik sap. ak. marlunnik sivilissusilinnut atatillugu silaannarmi takoqqusaarutaasunut atuutinngilaq. Aalajangersakkanik saneqqutsisinnaaneq pillugu aalajangersagaq taanna silaannarmi takoqqusaarutit pillugit aalaja-ngersakkamut, pinngortitap allannngutsaaliorneqarnissaa pillugu inatsimmi 1980-imeersumiittu-mut, sanilliullugu nutaajuvoq. Tamatumunnga pissutaasoq tassaavoq aaqqissuussinernut ataavartussaannngitsunut il.il., soorlu timersornikkut aaqqissuussinernut, atatillugu takoqqusaarutigineqartut inerteqqutigineqarnissaannut inerteqqutip atorneqarnissaa takorlorneqanngimmat.

Kapitali 16-imut. Allaffissornikkut aqutsineq

Kapitali taanna pissutsinut assigiinngitsunut tunngassuteqartunik imaqrpoq, taakku tamarmik inatsisip atortinneqarneranut tunngasuunertik assigiissutigaat.

§§ 45-48-imi kommunit inissisimanerat aallaaserineqarpoq.

§ 45-mut

Aalajangersakkammut kommunit pinngortitamik illersuineranut tunngassuteqartuni piginnaatitaaffii malittarisassaqaartitaapput. Siunnersuummi aallaavigineqarpoq Naalackersuisut tassaammata inatsit malillugu assigiinngitsunik piginnaatitaaffillit. Kisiannili § 45 malillugu Naalackersuisut kommunalbestyrelsi ataaseq arlallilluunniit suliaasaqarfinnik erseqqinnerusumik killilerneqartunik suliaqaqqusinnaavaat, inatsisartut inatsisaat malillugu Naalackersuisut suliasarisaannik.

Aalajangersagaq taanna taamaallaat atorneqassasoq eqqarsaatigineqarpoq kommunalbestyrelsip (-it) pineqartup (-ut) pisinnaatitaaffinnik inatsit taanna malillugu Naalackersuisunit isumagineqartussanik ingerlatsinissaminnut

Naalackersuisut qinnuigisimappatigit. Taamaammatt aalajangersagaq taanna kommunalbestyrelsit pissutsinut inatsisartut inatsisaatigut tassuuna maleruagassaqartitaasunut pisinnaatitaaffinnik taamalu akisussaaffinnik tiguseqqullugit pinngitsaalineqarnissaannut atorpeqartussatut eqqarsaatigineqanngilaq.

Aalajangersagaq taanna malillugu piginnaatitsissuteqartoqarsinnaavoq Naalackersuisut allaffissornikkut aqutsinermi aalajangiinerisigut taamaammallu tamanna pillugu maleruagassaliortoqartariaqarnissaa pisariaqassanani.

§ 46-mut

Aalajangersagaq taanna malillugu Naalackersuisut aalajangiisinnaatitaapput nakkutilliineq tamarmi imaluunniit nakkutilliinerup ilaa kommunalbestyrelsimit ataatsimit, arlalinnit tamarmiusunilluunniit isumagineqarsinnaasoq. Taamatut nakkutilliisinnaatitaanermik isumaginnittussanngortitsineq kommunalbestyrelsi attorneqartoq isumasioqatigalugu pisassaaq, aatsaallu pisinnaalluni kommunalbestyrelsi pineqartoq tamatumunnga isumaqataappat.

§ 47-mut

Ilaatigut kommunini ileqqoreqqusat suussanersut paasisinnaajumallugit aamma inatsisartut inatsisaannut akerliusumik maleruagassanik akuersissuteqartoqannginnissaa nakkutigisinnaajumallugu aalajangersarneqarpoq Naalackersuisut kommunit ileqqoreqqusaat inatsisartut inatsisaata matuma atuutilersinneqareerneratigut akuersissutigineqartussatut kissaatigineqartut atuuttussanngortittassagaat. Taamatut atuuttussanngortitsisoqarsimatinnagu ileqqoreqqusaq inatsisilerinermi sunniuteqartassanngilaq.

Kommunit ileqqoreqqusaat tamanut nalunaarutigineqartassapput inatsisartut inatsisaasa peqqussutaasa nalunaarutilluunniit tamanut nalunaarutigineqartarnerattulli, taamatuttaaq Nalunaarutinut ilanngunneqartassallutik.

§ 48-mut

Kommunini ileqqoreqqusat suut pinngortitamik illersuinermut tunngassuteqartuniinnersut paasiniarnerat ajornakusoorluinnarsimavoq. Nalunaarutit kommunini ileqqoreqqusat atuuttut ilaannik imaqarput, tamarmiugunanngitsunilli (Piomasagaataanngilaq kommunimi ileqqoreqqusap inatsisitigut sunniuteqarsinnaajumalluni nalunaarutinut ilanngunneqarsimanissaa).

Kommunini ileqqoreqqusat annertussusiat paasisinnaajumallugu imm. 1-imi aalajangersarneqarpoq Naalakkersuisut kommunini ileqqoreqqusat atuuttut kommunalbestyrelsip tamanna pillugu paasissutissiineri tunngavigalugit nalunaarsortassagaat. Paasissutissat inatsisartut inatsisaata taassuma atuutilernerata kingornatigut kingusinnerpaamik ukiup ataatsip qaangiunnerani Naalakkersuisut erseqqinnerusumik innersuussinerisigut Naalakkersuisunut nassiunneqartassapput. Taamatut innersuussisoqartassaaq Naalakkersuisut inatsisartut inatsisaata taassuma atuutilersinneqarnerata kingornatigut kommuninut tamanut allagaqarnerisigut qinnuigalugit paasissutissat kissaatigineqartut nassiuteqqullugit, ajornanngippat immersuiffissani, taamalilluni nalunaarsuineq pisariinnerussammat, pisariaqassappallu ataatsimut takusassanngorlugu suliarineqarsinnaassalluni.

§ 49-mut

Aalajangersakkakkut eqqarsaatigineqarput nunat tamalaat isumaqatigiissutaat, tassa imaappoq isumaqatigiissutit, naalagaaffiit akunnerminni isumaqatigiissutaat, nunat tamalaat isumaqatigiissutaat aamma isumaqatigiissutinut tapiliussat, tamakkunani Kalaallit Nunaat pisarnertut siumut tusarniaasoqareertillugu danskit atuuttussanngortitsinerannut ilaatillugu. Taamaammat aalaja-ngersagaq taamaallaat isumaqatigiissutinik taamaattunik atuuttussanngortitsineranut tunngassuteqarpoq.

Aalajangersakkakkut tassuuna aalajangersarneqarpoq Naalakkersuisut pinngortitamut tunngassuteqartuni nunat tamalaat isumaqatigiissutaasa naammassineqarnissaannut maleruagassanik aalajangersaasinnaasut, danskit naalakkersuisuisa Kalaallit Nunaat sinnerlugu atuuttussanngortissimasaannik. Tamanna isumaqarpoq Kalaallit Nunaat nunat tamalaat isumaqatigiissutaannut il.il. ilanngunneqarsimassappat Naalakkersuisut isumagissagaat aalajangersagaliornissartik, nunat tamalaat isumaqatigiissutaasa il.il. malinneqarnissaat qulakkeerlugu.

§ 50-mut

Aalajangersagaq danskit pinngortitamik illersuineq pillugu inatsisaannit aalllaaveqarpoq, tassani avatangiisinut ministeri inatsimmi pineqartut iluanni apeqqutit pillugit siunnersortissaminnik suliamik paasisimasalinnik siunnersuisoqatigiiliorsinnaalluni.

Inatsit manna malillugu Pinngortitap illersorneqarnera pillugu Siunnersuisoqatigiit pilersinneqassappata taamatuttaaq eqqarsaatigineqarpoq taakku taamaallaat Naalakkersuisut suliani tamanut tunngasuni siunnersorneqartassasut, tassa sulianut aalajangersimasunut tunngasuunngitsuni. Siunnersuisoqatigiittaaq allaffissornikkut arlaatigulluunniit pisinnaatitaaffeqarnissaat eqqarsaatigineqanngilaq.

Siunnersuisoqatigiit inuttalersugaanerat piffissarlu atuuffiat il.il. Naalakkersuisunit allaffissornikkut aalajangiiffiqartassaaq. Siunnersuisoqatigiinnik pilersitsisoqassappat taanna atituumik inuttalersorneqassaaq ilaatigullu atuisut soqutigisaat aamma sinniisuutitaqassallutik.

§ 51-mut

Aalajangersakkakut Naalakkersuisut piginnaaffilerneqarput inatsisip allaffissornikkut aqunneqarneranut atatillugu atuisut akiliuteqartinneqartarnerat pillugu maleruagassanik aalajangersaasinnaanissaannut, taamatutaaq akuersissutit immikkullu akuersissutit pillugit suliat suliarineqarneranni aamma naammagittaalliuutinik suliassat suliarineqarneranni oqartussaasut aningaasartuutaasa matussutissaannut, kisiannili aatsaat imatut pisoqartillugu soorlu inuk il.il. qinnuteqaateqarnermini, naammagittaalliuuteqarnermi assigisaannilu oqartussaasut suliarinninnissaannik pisariaqalersitsisimappat.

Kapitali 17-imut. Nakkutillineq il.il.

§ 52-mut

Inatsisartut inatsisaata matuma aamma maleruagassat inatsisartut inatsisaat manna malillugu atuutilersinneqarsimasut malinneqarnissaat Naalakkersuisut nakkutigissavaat.

Pissutsinik assigiinngitsunik taamatutaaq nunatta angissusersuanik pissuteqartumik nakkutillineq pingaartumik pisussaaffiussaaq inatsisartut inatsisaannik unioqqutitsisoqartillugu Naalakkersuisut ilisimatinneqarneranni arlaatigut iliuuseqartarluni. Kisiannili aammattaaq Naalakkersuisut periarfissaqartillugu nunatsinni pinaveersaartinniarlugit nakkutilliisarniarput.

§ 53-mut

Kalaallit Nunaanni inuit ataasiakkaat piginnittussaataaannimmata assersuutigalugu "pigisamik piginnittumut" taarsiullugu oqaaseq "atuisinnaatitaasoq" atorneqarpoq.

Kapitali 18-imut. Naammagittaalliorneq suliassanngortitsinerlu

§ 55, imm. 1 aamma 2-mut

Naalakkersuisut - imaluunniit kommunalbestyrelsit - aalajangiinerisa ataatsimiititaliamut attuumassuteqanngitsumut naammagittaalliutiginissaat pinngortitap allanngutsaaliorneqarnissaa pillugu inatsimmi 1980-imeersumi periarfissaqanngilaq. Paarlattuanilli avatangiisinut tunngassuteqartuni taama ittumik periarfissaqarpoq, tassami avatangiisit illersorneqarnissaat pillugu Inatsisartut peqqussutaanni naammagittaalliortarfimmik taama ittumik pilersitsisoqarsimavoq, Avatangiisit pillugit Naammagittaalliuteqartarfimmik.

Naalakkersuisut isumaqarput kissaatigineqartoq pinngortitap illersorneqarneranut tunngasunittaaq aamma naammagittaalliortarfeqarpat arlaannaannulluunniit pituttorsimannngitsumik Naalakkersuisut - imaluunniit kommunalbestyrelsit (kommuni inatsit malillugu suliassaqalersimagaangat) - aalajangigaannik naammagittaalliorfiusinnaasumik.

Inatsit manna malillugu naammagittaalliuteqarsinnaatitaasut tassaapput inuit il.il. avatangiisit illersorneqarnissaat pillugu Inatsisartut peqqussutaat naapertorlugu Avatangiisitigut Naammagittaalliuteqartarfimmut naammagittaalliuteqarsinnaatitaasut.

Pinngortitap illersorneqarnera pillugu naammagittaalliuteqartarfiup ilaatigut naliliineq misilissinnaavaa. Naammagittaalliuteqartarfik qinnuteqaammik itigartitsisinnaassaaq, naammagittaalliorpoq suliassanngortitsinissamut piunasaqaatinik naammassinnissimangippat.

§ 58-imi atuarneqarsinnaasutut naammagittaalliuteqartarfiup katitigaanera pillugu Naalakkersuisut malittarisassiussapput. Naammagittaalliuteqartarfimmut ilaasortat Naalakkersuisunut ilaasortaaqqusaanngillat.

Naammagittaalliuteqartarfiup ilaasortai Inatsisartunut ilaasortat aningaasarsiaqartitaanerat il.il. pillugit inatsisartut inatsisaanni malittarisassat malillugit ajunngitsorsiaqartinneqassapput.

§ 56 aamma 57-mut

§§ 56 aamma 57-ikkut aalajangersarneqarpoq naammagittaalliutit Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu akuersissutigineqartunut, peqqussutigineqartunut inerteqqutigineqartunullu unitsitsisussaammata. Aallaavigineqartulli taassuma sanioqqunneqartinnaannut Naalakkersuisut periarfissaqarput.

§ 57 naapertorlugu innuttaasoq sanaartulersinnaanngilaq - Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu akuerineqarsimalluni - § 55, imm. 3 naapertorlugu naammagittaalliornissamut piffissaliussaq (sapaatit akunneri arfinillit) naatinnagu. Taamaattorli § 57, imm. 2 naapertorlugu pisuni immikkut ittuni sanaartukkat taama

ittut aallartinneqarnissaannut Naalakkersuisut akuersissuteqarsinnaapput naammagittaalliornissamut piffissaliusseq qaangiussimannikkaluarpalluunniit.

Kapitali 19-mut. Pineqaatissiissutit il.il.

Pineqaatissiissutit pillugit aalajangersakkani oqaatigineqarpoq siunnersuummi aalajangersakkanik qassiinik, imaluunniit inatsisartut inatsisaat taanna naapertorlugu malittarisassiarineqarsimasumik, unioqquitsineq akiliisitsinermik arsaarinninnermilluunniit pineqaatissiissutaasinnaasoq. Allaffissornikkut pineqaatissiissutit taaneqarsinnaasoq § 63-ikkut malittarisassiorneqarpoq, tassanilu oqaatigineqarpoq Naalakkersuisut akuersissutinik utertitsisinnaatitaasut inatsit inatsilluunniit naapertorlugu malittarisassiat unioqquatinneqarsimappata. Aammattaaq § 63, imm. 2-mi oqaatigineqarpoq immikkut ittunik pisoqartillugu Naalakkersuisut akuersissummik tunniussiumanngissinnaasut qinnuteqartoq pineqartoq pinngortitap illersorneqarnissaa pillugu aalajangersakkanik siusinnerusukkut unioqquitsisarsimappat. Oqaaseq "immikkut ittunik pisoqartillugu" isumaqarpoq aalajangersagaq taanna immikkorluinnaq ittunik pisoqartillugu aatsaat atorineqartussatut eqqarsaatigineqartoq.

§ 63, imm. 1 aamma 2 aatsaat atorineqarsinnaavoq inatsisartut inatsisaannik imaluunniit inatsisartut inatsisaat malillugu malittarisassianik unioqquitsineq eqqartuussivikkut aalajangersarneqarsimagaangat.

Kapitali 20-imut. Atuutilertera il.il.

§ 64, imm. 2-kkut oqaatigineqarpoq nuna allanngutsaaliugassatut immikkoortitaq pillugu pin-ngortitap allanngutsaaliorneqarnera pillugu inatsimmi 1980-imeersumi aalajangersakkat atortinneqaannassasut allanngortinneqarnissamik tungaannut. Imm. 2 aamma 3 malillugit Naalakkersuisut piginnaatinneqarput Kalaallit Nunaata avannaarsuani kangianilu nuna allanngutsaaliugassatut immikkoortitaq pillugu nalunaarummi pinngortitap illersorneqarnera pillugu malittarisassat tamaasa aalajangersarnissaannut peqatigitillugu pinngortitamik allanngutsaaliuineq pillugu inatsimmi 1980-imeersumi §§ 15 aamma 16-imi malittarisassat atorunnaarsinneqarnissaannut, taamaaliornikkullu inatsit pineqartoq tamarmiulluni atorunnaarsinneqassalluni.